...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

...-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 226 (8133)
СЕНТЯБРИИН 25
ВТОРНИК
1956 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Социалистическэ мүрысөөнэй — тугые дээрэ мандуулая

...дэлгэр Совет ороной ... ажалшад Агууехэ ...брьска социалистическэ ...лоциин 39 жэлэй ойе һайн... бэлэдхэжэ байна. ...ан арадай засаг түрэеэ ... ябажа, газар дайдын... хуби заяанайнгаа эзэн бо... энэ түүхэтэ үдэрые ма...нүүд ажалай гайхамшаг... амжалтануудаар угтадаг ...һайхан заншалтай лэ.

...зоной аша туһада, ком...мын материально-үйлэд... үндэһэ һуури байгуул... зорюулагдаһан партиин ...съездын сэсэн мэргэн шиид...нүүд бүхы совет арадай ... байгуулхы эршэ хүсые ... дээшэнь бадаруулна. ...мышленна предприятинууд... барилганууд дээрэ, колхоз... ...зуудта, МТС-үүдтэ зур...хн табанжэлэй түрүүшын ... түсэбые үлүүлэн дүүргэ... түлөө социалистическэ мү...сөөн үргэдэн дэлгэрнэ. Хото ...гэй ажалшадай туйлаһан ...ай амжалтанууд тухай ...ай мэдээсэлнүүд үдэр бүри ... дуулдана. Таряа хуряал... гүрэндэ ороохо тушаалга ...алтатайгаар дүүргэхэ та... мүрысөө үүсхэһэн ставро...нхидай абаһан уялгаяа ...алтатайгаар дүүргэһэнэй ... Краснодарска хизаарай, ...овска, Саратовска об...тьнуудай хүдөө ажахын хү...дэрнлэгшэд хэлэһэн үгэдөө ...кэ, гүрэндэ таряа тушаа... худалдаха түсэбөө дүүргээд, ...бһөө гадуур хэдэн зуугаад ...ан тонно ороохо гүрэндөө ...агаа. Нэгэ миллиард пүүд ...ho гүрэндэ тушааха гэһэн ...гаа Казахстанай совхозууд ...он колхозууд амжалтатай... бэелүүлжэ байна.

...алажалай продуктнуудые: ...мяха, нооһо гүрэндэ тушаа... ба худалдаха жэлэйнгээ ...ганнуудые олон республика, ...астьнууд дүүргээ. Манай ...рят-Монгол республикын ...хоз, совхозуудай, МТС-...эй хүдэлмэрилэгшэд гүрэн... 100 тонно нооһо, 12 мянган ...о һү, түсэбһөө гадуур үгэ...һэн уялгаяа дүүргэхын тү... шангаар тэмсэжэ. байна. ...һо тушааха талаар абаһан ...гаа дүүргээбди. Һү тушаа... талаар абаһан уялгамнай ...эдүй байна. Байкало-Ку...рын, Ахын, Түнхэнэй аймагай колхозууд һү тушааха тү...өө үни дүүргээд, түсэбһөө ...уур һү тушаажа байна. Түн...й, Кударын, Кабанскын ай...гай колхозууд болон МТС-... таряа хуряалга эмхитэй... эхилжэ, гүрэндэ ороохо ...ааха, худалдаха түсэбөө ...наар дүүргэжэ байна. Мү...сөөнэй ябаса соогуур Инно...тий Жарников, Очир Хуса..., Цыбикжап Жамбалова, ...а Раднаев ба бусад олон ...түшүүл шалгаран гараа.

Мүн республикымнай олон... предприятинууд найма һа...гаа түсэбтэ даалгабарие ...үлэн дүүргээ. Шэлэй заво..., сэмбын фабрикын, хирпии... механлит болон модоной ...одуудай, Байгалай, Барга...ай, Хориин леспромхозуу... коллективүүд мүрысөөндэ ...үүлжэ ябана.

...тэй хамта, хэлэһэн үгэ...е хүрэдэггүй, абаһан уялгаяа ...гэдэггүй предприятинууд, ...хоз, МТС, совхозууд манай ...спублика дотор үшөөл бии. «Байкал рыбтрестын» предприятинуудай, хилээмэнэй комбинадай, «Труд», «Победа», «Керамик» болон бусад хэдэн олзоборилгын артельнүүдэй, Итанциин леспромхозой коллективүүд ажалаа муугаар эмхидхэжэ, найма һарынгаа үйлэдбэриин түсэб дүүргээгүй. Нэрлэгдэһэн предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна, профсоюзна организацинуудай мүрысөө ёһо тэдыгээр эмхидхэһэн, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, ажахынгаа доторой ресурснуудые хүсэдөөр ашаглахын түлөө үсэд шангаар тэмсээгүй дээрэһээ эдэ предприятинууд гээгдэжэ, Читын областьтой хэжэ байһан мүрысөөндэ республикаяа бүхыдэнь гэдэргэнь татажа байна.

Партиин XX съездын заалһанай ёһоор таряа хуряалгые богони болзор соо үнгэргэжэ, орооһоной гээлтые бага болгохобди, гүрэндэ ороохо таряа, овощь, хартаабха тушааха, худалдаха түсэбөө саг соонь дүүргэхэбди гэһэн уялгануудые Зэдын, Хэжэнгын, Курумканай, Кяхтын, Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд болон МТС-үүд тарянда орохын урдахана абаһаншье һаа, тэдэнэй үгэдөө хүрөөгүй. Эдэ аймагуудта таряа хуряалга болошогүйгөөр унжагайржа байна. МТС-үүдэй механизмууд таряа хуряалгада бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэгдэнэгүй. Тэндэхи партиин айкомуудай МТС-үүдэй зонодохи инструкторска группануудай, партийна эхин организацинуудай ойлгууламжын хүдэлмэри һулаар эмхидхэһэн, мүрысөө ёһо тэдыгээр хүтэлбэрилһэн дээрэһээ иимэ унжагай нобшо байдал гараа, хэлэһэн үгэ хэһэн хэрэг хоёрынь алгасаа бшуу.

Абаһан уялгануудайнгаа түлөө манай бүхы кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ гэһэн КПСС-эй XX съездын заабарие партийна, советскэ, профсоюзна организацинууд хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхэ уялгатай.

Мүрысөөндэ илагшадай түрүү дүршэл дэлгэрүүлхэ гээшэ мүрысөө хүтэлбэрилгэдэ шухала һуури эзэлхэ ёһотой. Түрүү юумэ дэлгэрүүлээ гэһэн юрэнхы уряалаар хизаарлаха бэшэ, харин цех, бригада, фермэ бүхэндэ түрүү дүршэлые яажа нэбтэрүүлхые ойлгуулжа, харуулжа, заажа үгэхэ хэрэгтэй. Түрүү дүршэлые дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин бүхы аргануудые хэрэглэхэ шухала. Партийна, профсоюзна организацинууд гоё үгэ хэлээд, ехэ уялганuудые абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаггүй, харюусалгаяа мартадаг шашаг шаляа хүтэлбэрилэгшэдые харюусалгада хабаадуулха, абтаһан уялгын дүүргэлтын түлөө эрилтээ шангадхаха ёһотой.

Ажахын жэл дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, абаһан уялгаяа дүүргэхэ гээшэ республикымнай ажалшан бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн. Ажахыгаа, соёл культураяа хүгжөөлгэдэ мүрысэжэ ябаһан Читын областьһоо үлүү һайн дүнгүүдые туйлажа, Агууехэ Октябриингаа һайндэрые угтая!

Нүхэр Н. С. Хрущевой Югославида ошоод байһан тухай

БЕЛГРАД, сентябриин 21. (ТАСС). Богонихон саг соо амархын тулада сентябриин 19-дэ Югославида ерэһэн Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев президент Тито хоёр «Беле» гэжэ гүрэнэй хүдөөгэй ажахыда мүнөөдэр ошожо хараба. Сербиин арадай скупщинын түрүүлэгшэ П. Стамболич, союзна гүйсэдхэхэ вечын гэшүүн М. Тодорович, Белградта байдаг советскэ посол Н. П. Фирюбин гэгшэд тэдээнтэй хамта ябалсаба.

Осиека город шадархи Дарда гэжэ түмэр замай станци дээрэ Хорватиин гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшэ Краячич болон бусад хүнүүд айлшадые амаршалаа.

Гүрэнэй ажахыда ерэһэн Н. С. Хрущев, президент Тито энэ ехэ ажахын барилгануудай нэгые хараба. Тэдээнэй хүндэлэлдэ эндэ сайлалга болоо. Союзна гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшын орлогшо А. Ранкович сайлалга дээрэ айлшадай нэгэниинь бололсон байлсаа.

БЕЛГРАД, сентябриин 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев Загребтэхи уласхоорондын яармаг-выставкые сентябриин 21-дэ хараа.

ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Тито, Хорватиин суглаанай түрүүлэгшэ В. Бакарич, Хорватиин гүйсэдхэхэ вечын түрүүлэгшын орлогшо И. Краячич, Загреб городой арадай комитедэй түрүүлэгшэ В. Холевац, Советскэ Союзһаа Югославида байдаг посол Н. П. Фирюбин Н. С. Хрущевтой хамта Загребска яармаг-выставкые харалсаа.

Югослави, Польша, Венгри, Советскэ Союз, Хитадай Арадай Республика, Румыни, Чехословаки, Англи, Австрали, Итали, ГДР ба Баруун Германиин павильонуудта нүхэд Н. С. Хрущев И. Броз Тито хоёр орожо хараа.

БЕЛГРАД, сентябриин 22. (ТАСС). Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ЦК-гэй нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев ФНРЮ-гэй президент Иосип Броз Тито хоёр үсэгэлдэр үдэшэ Брионско аралнууд дээрэ ерээ гэжэ белградска газетэнүүд мэдээсэнэ.

Чапаевай, Молотовой нэрэмжэтэ колхозууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргэбэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). Таряа хуряалгые богони болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхын тулада Чапаевай нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь С. Таракановский, парторганизацинь секретарь Н. Воробьев) түрүүшын үдэрһөө эхилэн энэ хүдэлмэрие эршэмтэйгээр ябуулжа, һүүлэй мэдээгээр гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө бүримүһэн дүүргэбэ. Энээнтэй хамта үрэһэ хүрэнгэ хааха хүдэлмэри мүн лэ һайнаар ябуулагдажа байна. Мүнөө тус колхоз шэниисын 200 центнер, ячмениин 100 центнер, хартаабхын 300 центнер үрэһэ хаагаад байна. Түсэбһөө гадуур 700 центнер таряа тушааха уялгынгаа 300 центнерыень тушаагаа. Эндэ үдэр бүри ашаанай 4 автомашина «Заготзерногой» пунктда таряа зөөнэ.

Эндэхи Молотовой нэрэмжэтэ колхоз таряа тушааха түсэбөө мүн лэ дүүргээ. Дзержинскиин, Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд таряа тушааха түсэбөө дүүргүүтэй байна.

А. Ткач.

Таряагаа гутаажа байна

Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ энэ жэлдэ үндэр баян ургаса ургаа. Мүнөө дунда зэргээр гектар бүриһөө 12—13 центнер, зарим участогуудһаа 20 центнер хүрэтэр абтана. Тиин тус колхоз энэ эрхим ургасаяа гээлтэгүйгөөр хуряажа, гүрэнтэйгөө сүм тоосохын орондо, мүн үрэһэ хүрэнгээ саг соонь хаажа абахын тула өөдтэй юумэ хэнэгүй. Тус артелиин тогуудта сугларһан арбаад мянган центнер таряан мүнөө ехээр халажа байна. Илангаяа табадахи бригадада нилээд ехэ таряан гутаагдаа. Мүн хоёрдохишье, бусадшье бригадануудта иимэ ушарнууд үзэгдэнэ. Колхозой правлени иимэ юумэнэй боложо байхада эрид хэмжээ абахын орондо, энэ байдалтай эбсэшоод байна. Ток дээрэ ажалай эмхидхэл тон һула. Тэндэ үсөөн хүн хүдэлнэ. Олохон колхознигууд үдэрэйнгөө даалгабарие дүүргэнэгүй.

Колхозой гэшүүдэй дунда ажалай журамай һула дээрэһээ арбаад колхознигууд өөһэдынгөө хубиингаа хартаабха малтажа байна. Жэшээлхэдэ, таряанажалай нэгэдэхи бригадада (бригадирынь В. Ф. Галушин) үдэр бүхэндэ арбаад колхозник ажалдаа гаранагүй, гэр тойронтоо, өөһэдынгөө ажал хээд һууна.

Колхозой тогуудта таряа хатаадаг гурбан механизм хүдэлдэг юм. Тэдэнэр сүүдхэ бүри 550—600 центнер хатааха ёһотой аад, оройдоол 300—350 центнер таряа хатаадаг байна. Таряа хатааха механизмууд түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлгэгдэнэгүй. Иимэһээ колхозой тогуудта таряан гутана, гэмтэнэ. Теэд колхоз ургасынгаа үшөө гурбанай нэгэ хубиие хуряагаадүй байһаар.

Ф. Михайлов.

Республикын колхозуудта тракторна хүдэлмэриин ябаса тухай 1956 оной сентябриин 20-ной мэдээн

МТС-үүд	Зөөлэн хахалалгада оруулхада хэһэн хүдэлмэринь (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)	Нэгэ условно трактораар хахалагдаһаниинь	МТС-үүд	Зөөлэн хахалалгада оруулхада хэһэн хүдэлмэринь (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)	Нэгэ условно трактораар хахалагдаһаниинь
Кабанскын	101,4	767,2	Үдын	80,4	512,5
Ехэ-Кударын	98,4	663,5	Кяхтын	79,7	509,0
Суулгын	97,9	633,5	Бага-Куналейн	79,4	469,2
Чесанын	96,5	535,8	Саянтын	79,3	500,0
Цагаан-Усанай	96,4	554,1	Хүнтэйн	79,1	411,7
Түнхэнэй	96,3	592,9	Хонхолойн	77,6	468,3
Хэжэнгын	95,3	513,7	Селендумын	75,7	549,2
Хориин	95,2	504,3	Сэлэнгын	74,8	585,3
Жэрэмэй	94,6	451,1	Ториин	74,7	386,1
Эгэтын	92,8	539,9	Иволгын	74,1	395,1
Хэрэнэй	89,9	485,4	Итанцын	74,0	428,6
Тимлюйскэ	87,3	691,7	Бичурын	73,7	442,6
Охин-Булагай	87,3	587,2	Үшөөтэйн	73,3	484,8
Баргажанай	83,7	509,7	Сүхын	71,2	418,4
Бургалтайн	82,9	444,0	Ехэ-Куналейн	70,9	458,8
Хамнигадайн	82,1	455,8	Тарбагатайн	70,5	435,0
Погранична	81,7	502,6	Закаменай	69,3	319,7
Ново-Брянска	80,9	533,9	Нарһатын	69,1	373,4
Курбын	80,5	526,3	Гашейн	66,5	420,8

Түрүүшын үдэрнүүд юу харуулнаб?

Байкало-Кударын аймагай колхозуудта энэ жэлдэ хартаабхын яһала һайн ургаса ургуулагдаа. Аймагай олонхи колхозуудта гектар бүриһөө 80—100 центнер хартаабха хуряагдана. Тус аймаг Улан-Удэ, Бабушкин городуудта болон дүтэ шадарай хүдэлмэришэдэй тосхонуудта мянга гаран тонно хартаабха үгэхэ, мүн ехэ хэмжээнэй хартаабха натура түлбэридэ, үрэһэ хүрэнгэ хаалгада бэлэдхэхэ ёһотой юм. Гансал Улан-Удэ городой «Горпищеторг» эндэһээ 700 тонно хартаабха болон хэдэн зуун центнер овощь абаашахаар хараална. Теэд Байкало-Кударын аймагай колхозууд ургаса хуряалгые урда жэлнүүдтэй жэшэбэл ехээр удааруулна. Энээниие колхозуудай, мүн аймагайшье зарим хүтэлбэрилэгшэд хүдэлмэриин хүсэнэй дутахын хажуугаар бороон орожо һаатуулна гэжэ тайлбарилхые һэдэнэ. Жэшээ болгон Хрущевой нэрэмжэтэ колхозые абаад үзэе. Энэ колхоз аймаг дотороо томошог колхозуудай нэгэниинь юм: таряалангайшье, огородойшье ехэ газартай, малшье олоор үсхэбэрилдэг юм. Августын һүүл багта, сентябриин эхинһээ хойшо ходо ороһон бороон таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгые, мүн хартаабха малталгые нилээд хойшо татаһан байбашье, колхозой хүтэлбэрилэгшэд арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Илангаяа таряа амяарлан хуряалгые тоохогүй ябадал гаргана. Мянга гаран гектар орооһото культурынгаа оройдоо 88 гектарыень амяарлан хуряагаад байна.

Колхозой правлени, парторганизаци амяарлан хуряалгын ашагтай байһаниие колхознигуудтаа ойлгуулжа үгэхэ тушаа өөдтэй юумэ хээгүй. Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз таряанайнгаа хүсэд эдеэшэхыень хүлеэжэ, үнэтэ сагаа бараһан байна. Таряагаа хожомдожо хуряажа захалаад, хартаабха малталгые мүнөө һая эхилээ. Эхилхэдээшье колхозой огородой бригадын бригадир нүхэр Румянцев гансаараа хүдэлһэн нэрэ зүүнэ. Эндэ 106 гектар хартаабхын оройдоо 19 гектарынь арбаад хоногой туршада малтагдаа. Мүн ехэхэн хартаабхаяа хүлдөөжэрхеэ. Юуб гэхэдэ, сентябриин 17-ной үдэ болотор бороон ороод, үдэһөө хойшо сэлмэжэ, наран игаагаа ха юм. Тиигээд һүнинь сагаан хюруу унажа, уһан хүрэжэ хоноһон байгаа. Полидо обоолоотой арбаад гектар хартаабхань хүлдэшоо. Теэд колхозой хүтэлбэрилэгшэд обоолоотой хартаабхаяа һүниндөө эшээрнь хушажа хонохо тушаа хэмжээ абаагүй. Үглөөдэрынь хүлдэһэн хартаабхаяа гахайда эдюулхэеэ зөөхэ баатай болоо һэн.

Гадна, Кабанскын МТС-һээ ерэһэн хартаабха малтадаг механизм бүтээсэ багатайгаар ашаглагдахаһаа гадна, хэһэн ажалайнь шанар тон муу. Хартаабхын полидо гараад харахада дун сагаан. Колхозой агроном нүхэр Самарин, түрүүлэгшэ нүхэр Уткин механизм мүртэйгөөр хүдэлнэгүй, тиимэһээ хоёрдохёо малтаха гээшэ гүбди гэжэ хөөрэлдэнэ. Ажалай эмхидхэлэй иимэ муу дээрэһээ хартаабхын ургасын гурбанай нэгэ хубинь саһан доро үлэхөөр болоод байна.

Энэ колхозой капуста 10 гектарта һайнаар ургаа. Эртын, оройншье капустын гектар бүриһөө 200-һаа доошо бэшэ ургаса абтахаар хараалагдана. Теэд энээнээ саг соонь гээлтэгүйгөөр сабшажа абахын орондо үмсын үнеэдтэ эдюулжэ байна.

Эдэ бүхы дутагдалнуудһаа боложо, гүрэндэ хартаабха худалдалга, үрэһэ хүрэнгэ хаалга Хрущевой нэрэмжэтэ колхоздо болошогүйгөөр унжагайруулагдана.

Мүн аймагай бусадшье зарим колхозууд иимэрхүү байдалтай. Эндэхи Калининай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Васильев) гүрэндэ хартаабха тушаалгые удааруулна. Тииһээ тиитэрээ Улан-Удэһээ хартаабха малталсахаяа ерэһэн 100 гаран хүдэлмэришэдэй ажал эндэ муугаар эмхидхэгдэнэ. Колхозой таряанажалай бригадын бригадир нүхэр Пермяковой гэмээр эндэ хүдэлэгшэд эдихэ ууха юумээр дуталдана. Гадна, хартаабха малтахадаа, илгаха гэхэдэнь амһарта байбагүй. Тэжээлэй болон гүрэндэ тушаагдаха хартаабхань холигдожо абтана.

Хартаабха малтадаг механизмуудай бүтээсэ багатайгаар, шанар муутайгаар хүдэлдэг дээрэһээ хартаабха хуряалга унжагайрна. Жэшээлхэдэ, 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлдэг механизмууд хододоо һаатана, шанар муутайгаар хүдэлнэ. Трактор механизм хоёрынь ээлжэлээд лэ эбдэржэ байдаг. Теэд Кабанскын МТС-эй дирекци хартаабха малтадаг механизмуудые дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэхэ тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй.

Куйбышевай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Андрианов, парторганизацинь секретарь нүхэр Катников) оройдоо 8 гектарта хартаабха тариһан аад, тэрэнэйнгээ ургаса һая хуряажа захалаа.

Байкало-Кударын аймагта һаянай һүниндөө бурзан сагаан хюруу унажа, хүйтэн хонодог болоод байна. Тиимэһээ эндэхи колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд городһоо ерэһэн ажалшадай, мүн колхознигуудай ажалые зүбөөр эмхидхэжэ, ургуулһан хартаабхаяа саг соонь, гэмтээнгүйгөөр малтажа абаха тушаа бүхы хүсэеэ элсүүлхэ ёһотой. Мүнөө капуста, һонгино, свёкло, брюквэ болон огородой бусад культурануудые хуряажа захалба. Иимэ бэрхэшээлтэй, элдэб хүдэлмэриин зэргэсээд байхада социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха шухала байна.

Д. Самбуев, манай тусхай корреспондент.

Иволгын аймагай колхозуудта хартаабха хуряалга захалһаар нилээд болобо. Хартаабхаяа хуряаха хүдэлмэридэнь Улан-Удэ городой ажалшад ехэ туһа хүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Коминтерн» колхоздо хартаабха хуряагдажа байна.

З. Веснинагай фото.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...ин генерал А. И. Антоновые Ленинэй орденоор шагнаха тухай

...ин генерал А. И. Антоновой ...һа гүйсэһэнтэй дашарамдуу... Советскэ Армиин үмэнэ тэрэнэй габьяатай байһые тэмдэглэжэ, нүхэр Антонов Алексей Иннокентьевичые Ленинэй орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
А. ГОРКИН.

...ва, Кремль.
...оной сентябриин 22.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Партийна hуралсалые удха түгэлдэрөөр эмхидхэхэ

Улан-Удын городской партийна организаци партийна гэгээрэлэй шэнэ жэлые октябриин 1-hээ эхилхэнь. hуралсалай элдэб түхэлнүүдые хэрэглэн, 7 мянга гаран коммунистнууд, нилээд олон партийнабэшэ эдэбхитэд hуралсалай энэ жэлдэ марксистско-ленинскэ бэлэдхэлээ дээшэлүүлхэ юм.

Мүнөө үедэ бүхы партийна организацинууд hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэжэ байна. Политическэ эрдэмээ коммунистнуудай хайшан гэжэ эмхидхэбэл дээрэб гэhэн асуудалнуудые партийна суглаануудта мүнөө үедэ зүбшэн хэлсэжэ байна. Партийна гэгээрэлэй сеть гол түлэб бүридхэгдөө. Коммунистнуудай эрилтэнүүдые ба тэдэнэй юрэнхы бэлэдхэлые хараадаа абажа, hайн дуранай ёhо гурим наринаар сахижа, партийна гэгээрэлэй түхэл маягуудые тодорхойлгодо энэ жэлдэ партийна организацинууд бодомжотойгоор хандаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Урда жэлнүүдтэй сасуулхада мүнөө жэлдэ коммунистнууд болон партийнабэшэ эдэбхитэд экономическа эрдэмээ дээшэлүүлгэдэ анхаралаа схээр табидаг болоо. Тодорхой экономико шудалха кружогууд энэ жэлдэ нилээд олошороо. Хэрбээ нёдондо манай город дотор тодорхой экономико шудалха 8 кружок ба семинар хүдэлhэн байгаа hаа, мүнөө жэлдэ 60 кружок, тэрэ тоодо промышленностиин экономикоор — 32, барилгын—8, транспортын—9, наймаанай экономикоор—6 кружогууд эмхидхэгдэхэ юм. Гадна, партийна, советскэ, ажахын эдэбхитэдэй hураха хоёр жэлэй экономическа hургуулинууд ПВЗ-дэ, түмэр харгын узелда хүдэлхэ юм. Политическэ экономи шудалха кружогуудай тоо хоёр дахин шахуу олон болоо.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын тогтоолнуудые, республика болон городойнгоо ажахын, мүн культурна байгуулалтын шухала асуудалнуудаар гаргагдаhан шиидхэбэринүүдые шудалха, мүн Советскэ Союзай болон хилын саадахи оронуудай ажабайдалтай танилсаха, мүнөөнэй политикые шудалха зуу гаран кружогууд энэ жэлдэ хүдэлхэ юм.

КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой тааралдуулан партиин городской комитет марксизм-ленинизмын үдэшын университедэй программые шэнээр заhажа зохёоhон байна. Республика болон городойнгоо шиидхэжэ байhан зорилгонуудтай университедтэ үзэгдэхэ hуралсалай программа холбоотой болгогдоо. Политическэ экономи болон промышленностиин экономикые шудалалгада ехэ саг үгтөө. Мяханай комбинадай коммунистнуудай эрилтые хангажа тэндэнь марксизм-ленинизмын университедэй филиал нээгдээ. Тиигэжэ горкомой дэргэдэхи үдэшын университет город соогоо дүрбэн филиалтай болоо. Университедэй заняти сентябриин 1-hээ эхилжэ, тэндэ 600 гаран коммунистнууд, партийнабэшэ интеллигенци hуража байна. Энэ жэлдэ университедэй нэгэдэхи курсада 300 хүн абтаа.

hуралсалай үнгэрhэн жэлдэ зарим лекцинүүд, семинарска занятинууд идейно-теоретическэ талааараа доодо хэмжээндэ үнгэргэгдэжэ, hурагшадай эрилтые хангадаггүй байhан ушарнууд үзэгдэдэг байгаа. Тиихэдэ үдэшын университедэй зарим группануудта hурагшадай занятиhаа гээгдэдэг гү, али hурахаяа болидог ушарнууд үзэгдэhэн байна.

Лекцинүүдэй болон семинарска занятинуудай шанарые hайжаруулха, кафедрануудай хүдэлмэрие зүбөөр эмхидхэхэ тушаа КПСС-эй городской комитет хэмжээнүүдые абаа. Дээдэ hургуулинуудай бэлэдхэлтэй багшанар, мэргэжэл hайнтай пропагандистнууд мүнөө жэлдэ университедтэ лекци уншаха, семинарай занятинуудые үнгэргэхэ юм.

Мүнөө жэлдэ мянга гаран коммунистнууд марксистско-ленинскэ теори бэээ даагаад шудалха. Партийна hуралсалай үнгэрhэн жэлдэ городой олон партийна организацинууд бэээ даагаад hурагшадые шалгангүй орхижорхиhон байгаа гэжэ сэхэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, Городской болон Железнодорожно районуудай хэдэн партийна организацинууд бэээ даагаад hураhан коммунистнуудай hуралсалые шалгаагүй, мэргэжэл hайнтай пропагандистнуудтай, консультантнуудтай байбашье hаа, тэдэндэ ямаршье туhаламжа үзүүлээгүй байха юм.

Коммунистнуудай hуралсал эмхидхэхэдээ нёдондоной алдуунуудые дабтахагүйн түлөө шухала хэмжээнүүдые партийна эхин организацинууд, КПСС-эй парткомууд болон райкомууд абаха зэргэтэй. Марксистско-ленинскэ теорие бэээ даагаад шудалалга хадаа коммунистнуудай идейно-теоретическэ бэлэдхэл дээшэлүүлхэ гол арга болодог байhаниинь мэдээжэ. Мүнөө городской партийна организацида бэээ даагаад, политическэ эрдэмээ дээшэлүүлжэ шадаха дээдэ ба дунда hургуулитай 2500 коммунист бии. Зүтөөр hайн дуранай гурим сахиhан болоод, бэээ даагаад hурагшадые ямаршье хиналтагүй орхижо болохогүй.

Бэээ даагаад политическэ эрдэмдэ hуралсадаг коммунистнуудай hуралсалые хүтэлбэрилхын тулада эмхидхэлэй хүдэлмэри hайжаруулха, тэдэндэ элдэб арга хэрэглэн hуралсалдань туhалха хэрэгтэй. hуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрhөө эхилжэ, коммунистнуудай hуража эхилхэ тушаа партийна организацинууд оролдолго хэшээл гаргаха зэргэтэй. Бэээ даагаад hураха гэжэ бэшүүлээд, hара hаралжа нэгэшье ном гартаа абажа уншадаггүй, лекци, консультацида ошодоггүй, семинар болон хөөрэлдөөндэ хабаадалсадаггүй коммунистнуудта шанга эрилтэ хэхэ, КПСС-эй Уставай эрилтые тэдэндэ hануулха ёhотой болонобди.

Бэээ даагаад hурадаг коммунистнуудта туhаламжа хүргэхын ба тэдэнэй хэр hуража байhые ходо хинаха байхын тулада үзэжэ байhан асуудалнуудынь тэдэнэртэй хамтаараа зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхэ хэрэгтэй. Политическэ гэгээрэлэй Байшанда, кабинедүүдтэ, мүн партийна организацинуудта бэээ даагаад hурагшадай эрилтэнүүдые хараадаа абажа, хөөрэлдөөнүүдые, теоретическэ конференцинүүдые, консультацинуудые КПСС-эй горком, райкомууд болон парткомууд үнгэргэхэ байна. Хөөрэлдөө, консультаци, теоретическэ конференцинүүдые үнгэргэхэ үедэ бэээ даагаад hурагшадай үзэhэн материалаа хэр зэргэ ойлгоhониинь мэдэгдэжэ, ойлгогдосогүй, орёо асуудалнуудые хамтаараа зүбшэн хэлсэжэ, hайнаар ойлгожо абаха арга олгодог гээшэ.

Бэээ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлэгшэдтэ туhаламжа болгон лекци уншахыень партийна болон советскэ хүтэлбэрилхы хүтэлбэрилэгшэдтэ даалгабари үгтэхэ юм.

Бэээ даагаад политическэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ гэжэ олон мянган коммунистнуудай хүсэжэ байhан мүнөө үедэ лекционно пропагандые hайжаруулха, лекцинүүдэй идейно-теоретическэ хэмжээе эрид дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Гэхэтэй хамта, лекционно пропаганда эмхидхэлгэдэ ехэхэн дутагдалнууд бии байhаар. **Уншагдадаг лекцинүүдэй тематикань үсөөн. Коммунистнуудай** болон партийнабэшэ хүнүүдэй үзэл сурталай ургажа байгаа эрилтэнүүдые зарим лекцинүүд удхынтаа талаар хангажа шаданагүй.

hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ зуураа партиин торком болон райкомууд лекцинүүдэй тематикые үргэдхэхэ ба тэдэнэй идейнэ хэмжээе дээшэлүүлхэ тушаа зарим хэмжээнүүдые абаа. Штатна болон штатна бэшэ лекторнүүдээр бэлэдхэл hайнтай хүнүүд томилогдоо.

Лекци уншалгада hайнаар бэлдэхэ, мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, уншаhан лекциеэ ажабайдалтай нягтаар холбожо hураха эрилтэ лекторнүүдтэ табигдана. Эдэ эрилтэнүүдые бэелүүлжэ шадабал, лекци болон элидхэлнүүдтэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүд олоороо ерэжэ, лекци, элидхэл hонирхон шагнадаг болохо байна.

Занятинуудай идейно-политическэ хэмжээнь пропагандистнуудhаа, тэдэнэй теоретическэ болон методическа бэлэдхэлhээ дулдыдадаг байhаниинь мэдээжэ. Городской партийна организаци зунай үедэ пропагандистнуудай теоретическэ бэлэдхэлые, методическа мэргэжэлые дээшэлүүлхэ талаар горьтойхон хүдэлмэри үнгэргөө. Мүнөө пропагандистнуудаар hайн бэлэдхэлтэй, партийна, советскэ, ажахын хүдэлмэриин олон жэлэй дүршэлтэй хүнүүд томилогдоо. Городой пропагандистнуудай хахадынь дээдэ hургуулитай. Энэ жэлдэ нилээд олон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд пропагандистнуудаар томилогдоо. Зунай үедэ 70 шахуу пропагандистнууд hарын курсада hураа. Эдэ үдэрнүүдтэ партиин горкомой болон райкомуудай дэргэдэ пропагандистнуудай семинарнууд үнгэргэгдэжэ байна.

Партийна hуралсалай шэнэ жэлэй эхилтэр үсөөхэн үдэр үлэбэ. hуралсалай жэлые эмхитэйгээр эхилжэ, партийна пропагандые идейно-теоретическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын тулада КПСС-эй горком болон райкомууд, парткомууд, партийна эхин организацинууд hуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэрие эдэ үдэрнүүдтэ дүүргэхэ зэргэтэй. Зүбөөр эмхидхэгдэhэн партийна пропаганда хадаа городой партийна организациин үмэнэ табигдаад байhан шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэдэ туhалха зэргэтэй.

Ц. Дондуков, КПСС-эй Улан-Удын горкомой секретарь.

Яруунын аймагта

КОЛХОЗУУДАЙ ОЛЗОНЬ УРГАНА

Колхозуудай хонин hүрэг жэл бүри улам олошорно. Мүн хонидой ноохониинь hайн шанартай болож байна. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 8000 шахуу хонидтой юм. Энэ жэлдэ хонин бүриhөө 3 килограмм үлүүтэй ноохо хайшалаа. Зарим хонишод үшөөшье ехэ ноохо хайшалжа абаба. Жэшээлхэдэ, Ш. Цыренжапова хонин бүриhөө 5,250 килограмм хайшалаа. Энэ жэлдэ ноохоной талаар миллион шахуу түхэригэй олзо оруулhан байха юм. Мүн Нарhатын МТС-эй харьяата «Улаан туяа», Маленковой нэрэмжэтэ болон бусад колхозууд гүрэндэ ноохо тушаажа ба худалдажа 300—600 мянган түхэригэй олзо оруулаа.

НҮҮДЭЛ НАЙМААН

Аймпотребсоюзай сельпонууд ба магазинууд тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын үедэ аймагай колхозуудаар нүүдэл наймаа ходо эмхидхэдэг болоо. Автолавкын наймаалагша У. Филатова гүүртэ, отара, полевой стануудаар саг үргэлжэ ябажа, колхознигууд болон механизаторнуудые эд бараагаар хангана. hара бүри түсэбөө 110 процент дүүргэдэг юм. Энээнhээ гадна тусхай түхеэрэгдэhэн 2 автомашина, морёор шэрэгдэдэг 3 ларек нүүдэл наймаа хэдэг байна.

ТУРШАЛГЫН ТАЛМАЙ

Гурбан жэлэй саада тээ Нарhатын дунда hургуулиинхид 0,3 гектар газарта үрэ жэмэстэ модо тариhан байгаа. Мүнөө тэндэнь «пурпуровая» гэжэ ранеткэ, «канадская» гэдэг вишни, крыжовник, малина гэхэ мэтэ ургана. Энэ участогтаа hургуулиин эдир натуралистнууд кукуруза, овощь, хара таряа таридаг. Тэрэшэлэн кукурузын hайн ургаса хуряана. Энээнэйнгээ түлөө жэл бүри аймагай хүдөө ажахын выставкэдэ хабаадалсана. Иимэ участок Үльдиргын дунда hургуулида бии юм.

СТУДЕНТНҮҮД КОЛХОЗДО ТУhАЛНА

Зооветеринарна институдай студентнэр «Улаан туяа» колхозойхидто ехэ туhа хүргэнэ. 1-дэхи курсын студентнүүд Анна Алдаева, Должима Жамаганова, Балдоржи Базаров зелёнко хуряалсаха зуураа, үдэрэйнгөө даалгабарие 130 процент дүүргэнэ.

ОЛОН БАРИЛГА ХЭНЭ

Эгэтын МТС-эй харьяата колхозууд шэнэ байра олоор барижа байнад. Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо малай hайн фермэ: 100 үнеэнэй, 90 тугалай ба гахайн байха байранууд, тэжээлэй кухни, малшадай хэдэн гэрнүүд баригдажа байнхай. Хангира нютагта культбаза түхеэрэгдэжэ байна. Эндэ библиотекэ, медицинскэ пункт, худалдаа наймаанай ларек, кино харуулха таhаг бии болгогдохо. Культбазань 2 гүүртэ, 2 отара, полевой станиие хангаха юм. Олон колхознигууд өөhэдтөө шэнэ гэрнүүдые барижа байнхай.

«Коммунизм» колхоздо мүн лэ ехэ барилга хэгдэнэ. 500 хонинной байха типовой хоёр байра, 100 тугалай, 100 үнеэнэй ба бусад байранууд баригдана. Шэнэ электростанциин гэр баригдаад, механизмууд тодхогдожо эхилээ.

А. Бадаев.

Үхэршэн Даша-Нима Рандалов

Эгэтын үргэн ехэ талын дундуур hүрэг олон адуу мал, ямаад хүхэ ногоондо атарлан бэлшэжэ арбин далангаа зузаажа ябадаг. Тэдэ малай дунда мүн Даша-Нима Рандаловай дааж байдаг hубай мал, гунан ба дүнэн сарнууд бэлшэжэ ябадаг юм.

Үхэршэн нүхэр Рандалов арбаад жэл соо малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эрхим малшадай нэгэн гэжэ тоологдодог болонхой. Дүй дүршэл ехэтэй үхэршэн хүдэлмэридөө жэл бүри hайн амжалта туйладаг. Илангаяа сүүлэй табан жэл соо нүхэр Рандалов хаража байhан малаа тобир... ганаар ондо оруулдаг, зунай сагта hайнаар таргалуулдаг байна. ...нөө жэлэй зунай бэлшээриин үедэ hубай мал бүхэнэй шэгнүүр сүүдхэдээ 900 граммаар нэмээхэ түсэбтэй байhан аад, килограмм тухай нэмээжэ байба.

— Гүрэндөө шанар hайнтай, тарган мяха ехээр үгэхын түлөө саашадаашье оролдожо байхаб. Мал гээшэмнай харууhалха, ... лүүлхын хүсэн юм. Зунай хүхэ ногооной үедэ үдэр дүүрэн, hүниншье бэлшэжэ байхадаа мал эдеэлжэл ябадаг. Тиимэhээ илангаяа таргалуулагдаха малые бэлшээжэл, эдеэлүүлжэл ябаха хэрэгтэй гэжэ нүхэр Рандалов хөөрэнэ.

Нүхэр Рандалов тухай хэлэхэ зуураа суг хамта хүдэлжэ, колхозойнгоо зөөрие арбидхажа байдаг тэрэнэй hамган Цыжидма Данзановна тухай хэлэнгүй гаража болохогүй. Цыжидма Данзановна малые адуулха, таргалуулха талаар баhал дүй дүршэл ехэтэй болонхой, оролдосотойгоор ажалладаг малшан юм.

Иигэжэ үхэршэн нүхэр Рандалов Цыжидма нүхэртэеэ хамта гүрэндэ тушаагдаха hубай малые hайнаар таргалуулжа байдаг.

М. Яковлевай фото ба текст.

Октябрьска революциин алдарта ойн хүндэлэлдэ

Булад хүлэгые жолоодогшод

Паровозуудые хараалагдаhан графигай ёhоор жолоодохын түлөө мүрысөөн оронойнмнай түмэрзамшадай дунда хаа хаанагүй дэлгэрэнхэй. Улан-Удын паровозно депогой машинистнууд энэ мүрысөөндэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Графигаа наринаар сахижа, 12 часай турша соо нэгэ рейс хэдэг паровозой машинистнууд саг үргэлжэ олошоржо байна. Хэрбээ сентябриин түрүүшын 10 хоногто үдэр бүри 19 паровоз хүсэд рейс хэжэ, графигhаа урид ерэдэг байгаа hаа, сентябриин хоёрдохи 10 хоногой турша соо 27 паровоз графигhаа урид ерэдэг болоо. Машинистнууд Вощенко, Пройдаков, Шалаев, Дегтярев, Григоришин, Зинченко, Власов, Григорьев, Завьялов, Карнаухов гэгшэд энэ hарада 4—5 дахин түргэн рейс хэжэ, паровозуудаа графигhаань урид жолоодон асараа.

Хэрбээ иимэ нэгэ рейс бүхэндэ 215 түхэриг арьбалагдадаг байhые хараадаа абаа hаа, бригада ... мянгаад түхэриг гүрэнэй ... арьбалhан болоно. Депогой ... нистнууд паровозуудые ... үдэр бүриингөө даалгабарие ... лэн дүүргэнэ. Тэдэнэр паровоз... хараалагдаhан нормодо ... сүүдхэ бүри 20 километр ... гүйлгэнэ.

Ахалагша машинистнууд ...хин, Паначевный, Григо... Шарков, Совко, Клювиткин ... дэй хүтэлбэрилдэг бригадын... ровозоо зарим үдэрнүүдтэ 600 километр хүрэтэр гүйлгэнэ. ... нистнууд мүнөө сүүдхэ бүри ... поезднуудые графигhаань ... минутаар урид жолоодон ... болоо.

Поезднуудые графигhаань жолоодохо хэрэгтэнь «Ула... станциин диспетчернүүд Г... Карпов, Герасимович, Афа... гэгшэд схээр туhална.

И. Але...

Жэлэйнгээ түсэбые болзорhоо урид дүүргэбэ

Түргэн урасхалта Сэлэнгэ, Хёлго, Сүхэ, Баргажан мүрэнүүдтэ пароходуудай ябахада нилээд ехэ бэрхэшээл тохёолдодог. Пароходой ябахаар бэшэ болошоhон гүйхэн газарнуудые малтажа, гүнзэгырүүлхын тула Байкало-Сэлэнгын уhанзамшад жэл бүри ехэ ажал хэнэ. Газар малтадаг машинануудай коллектив энэ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

«ВС-3» маркын газар малтадаг машиные зунай турша соо республикын гол мүрэнүүдтэхи элдэб участогуудта хаража болохо байна. Машинын экипаж 22-дохи жэлээ машинаяа капитальна заhабарида оруулангүйгөөр ажаллаха зуураа, навигациинтаа түсэбые үлүүлэн дүүргэнэ. Тус коллектив энэ жэлэй навигациин эхилхын урда тээ дээшэлүүлэгдэhэн уялга абахадаа жэлэйнгээ түсэбые 5 үдэрөөр урид дүүргэхээр, судная үшөө нэгэ жэлдэ заводто заhуулангүйгөөр үбэлжүүлхээр шиидэhэн юм. Ма... экипаж абаhан уялгаяа ... hоонь 18 үдэрөөр урид, сент... 20-до дүүргээ. Эдэнэр зунай ... соо уhанай оёрhоо 160 мянга кубометр хайр шулуу малтажа, ямаршье hаадгүйгөөр ... шэрэхэдэнь пароходуудта та... хид арга боломжо бии боло...

Машинын коллектив га... тахадаа шэнэ метод хэр... ажалаа нилээд түргэдхөө. ... Сэлэнгэ мүрэн дээрэхи Ро... участогта шэнэ арга ме... ажаллаhанай ашаар, хэхэ ... 4 үдэрөөр урид дүүргээ. Ма... бүгэдэ схэтэйгээр ашаглах... лөө коллективэй дунда ... мүрысөөндэ кочегар П. И. ... ков, лебедчик В. В. Найден... лагша матрос В. А. Матв... машинист В. А. Коркин бол... эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Ц. Балд...

Паровозууд түргөөр заhабарилагд...

Галуута-Нуурай станциин паровозно депогой комплексно бригадынхид Агуехэ Октябриин 39-дэхи жэлэй ойе ажалай эрхим амжалтаар угтаха зорилгоор социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Паровозуудые түргөөр заhаха тушаа абаhан уялгаяа депогой хүдэлмэришэд муу бэшээр дүүргэжэ байна. Эдэнэр август hарада түсэбhөө гадуур гурбан паровоз заhабарилаа. Тиигэжэ мүнөө паровозууд 14 час 54 минута соо заhабарилагдадаг болоо. Комплексно бригадынхид паровозуудай заhабарилгые сентябриин түрүүшын ... та 13 час 42 минута хүрэтэр ... жо, мүрысөөндэ бага бэшэ а... туйлаа. Өөрынгөө мэргэжэл... наар шудалhан, дүй дүршэл... дэлмэришэд комплексно бр... үсөөн бэшэ бии юм. Тэдэнэрэй... слесарьнууд С. Цыренов, В. ...нов, А. Филонов, котел... М. Баторов, В. Головинов, а... щик В. Ревякин болон бусад... лэжэ болохо байна. Үдэр бү... нормо дүүргэдэг эдэ хүдэлмэр... нэрэ обог болон фотокарточ... погой хүндэлэлэй доскада ...

В. Ив...

Агитаторнуудтаа туhалнагүй

Ургаса хуряалгын түлэг үедэ эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэрээ заахашье hуларуулангүй, бүри нүлөө ехэтэй болгохо шухала байhаниинь элитэ. Гэхэ зуура, энэ хүдэлмэри Зэдын аймагай Цагаан-Усанай МТС-эй механизаторнуудай дунда муугаар ябуулагдана. МТС-эй партийна организаци (секретаринь нүхэр Тужинов) харьяата колхозуудайнтаа ургасаяа саг соонь, шанар hайнтайгаар хуряажа абахынь түлөө тэмсэл хүсэд эмхидхэжэ шадаагүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ парторганизаци 17 агитатортай аад, тэдэнэй хүдэлмэриие шалгалаггүй, шанга эрилтэ табидаггүй байна. Тиигээд тэдэнь өөhэдынгөө уялгада харюусалгагүйгөөр хандана. 2-дохи тракторна бригадын агитатор нүхэр Хайдуков, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлдэг тракторна бригадын агитатор нүхэр Доржиев гэгшэд механизаторнуудай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулнагүй шахуу. Энээнhээ болож эдэ бригадануудай ажал хэрэгынншье бирагүйхэнөөр ябажа байна.

МТС-эй партийна организаци агитаторнуудтаа тодорхой захяа заабари үгэнэгүй. Тракторна бригадануудта газетэнүүд саг соогоо хүргэгдэдэггүй, «Дайшалхы хуудаhанууд» гаргагдадаггүй байха юм. Зарим полевой станууд болбосон зохид болгогдоогүй, харуулан ойлгуулха агитаци хэрэгсээгдэнэгүй.

Жэшээлхэдэ, нүхэр Зарубинай тракторна бригадынхидай байдаг «Коммунизм» колхозой полевой стан сагаадагдаагүй, сонхонуудтань шэл hуулгагдаагүй байна. Мүн иимэ ушар Маленковой нэрэмжэтэ колхоздошье бии. Теэд эдэ дутагдалнуудые дары зайсуулхын тула колхозуудай правлениинүүдэй урда эрилтэ табиха гэхэ мэтын тодорхой хэмжээнүүдые МТС-эй партийна организаци абанагүй.

Техническэ хангалтын муугаар эмхидхэгдэhэн дээрэhээ эбдэрhэн механизмууд үни удаан саг соо миин байжа hаатана. «Коммунизм» колхоздо эльгээгдэhэн гурбан жаткын хоёрынь hая болотор хүдэлэнгүй байгаа. Таряа хуряалгада табигдаhан виндроуэр эбдэрээд, хэдэн хоногто зогсоо. Гурбадахи лафетнэ жаткань кедергүй дээрэhээ миин байна. Энэ колхоз 500 гектарай ургаса амяарлан хуряаха түсэбтэй. Гэбэшье, 7 үдэрэй туршада миил 60 гектарай ургаса хадагдаа.

МТС-тэ бии байhан запас частьнууд бригаданuудта саг соогоо абаашагданагүй. Тэдэниие телефоноор захяад, хоёрдохи үдэрөө хүлеэжэ байhан ушар Маленковой нэрэмжэтэ колхоздо үзэгдэбэ.

Иимэ шахардуу үедэ МТС-эй главна инженер нүхэр. Шишкин, парторганизациин секретарь нүхэр Тужинов поли дээрэ хаа яа харагдадаг. Ошоходоошье мүртэй юумэ хэнгүй, гүйлгэлдөөд лэ бусадаг юм. Жэшээлхэдэ, Маленковой нэрэмжэтэ колхозой Цагаан-Усандахи комплексно бригадада тэдэнэр ерэhэн аад, механизаторнуудта туhалангүй, hайса хөөрэлдэншьегүй ябашоо.

Эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэриин hулаар табигдаhан дээрэhээ Цагаан-Усанай МТС-эй харьяата колхозуудта ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалга ехээр удаашуулагдажа байнхай. Теэд МТС-эй механизмууд булта поли дээрэ таргагдаагүй байхань тайхалтай. Лафетнэ зургаан жатка трактортай холбохо валгүй дээрэhээ миин хэбтэнэ.

Хуряалгашадай дунда эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэри ёhотой hайнаар табижа, ургаса хуряалга, тушаалгын хэрэгые эрид hайжаруулха гээшэ партийна организациин арюун уялга болоно.

Н. Цыбенов, манай корр.

Юрэ бусын аяншалга

Юрын бэшэ иимэ аяншалга энэ оной июниин 13-да Французска Монтобана городhоо эхилhэн байгаа. Тэрээндэ хабаадагша французска провинциальна нэгэ газетын фотокорреспондент Андре Флон дэлхэйе тойрон ябагаар аяншалха гэжэ шиидэhэн байгаа. Тайлбарилан хэлэбэл, Флон ябагаар ябахаhаа гадна, хүнгэн болон ашаанай автомашинануудта, пароходуудта hуудаг байгаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Андре Флон Ленинскэ хадануудай ташаланhаа город орохын тулада үглөөнэй бэлэдхэл хэжэ байна.

ТАСС-эй фотохронико.

НҮХЭД ХОНИШОД! НЭГЭШЬЕ ХОНИ ҺУБАЙРУУЛХАГҮЙН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЕ!

☆ ☆

...нэ аргые хүсэд шудалхабди

...манай колхоздо хонид ...бэлшээридэ ябаад хусада ...байһан юм. Энэ хуушанай ...хонидоо хусада оруулдаг ...манай хурьгад үсөөнөөр аб... ...һүрэгэймнай үүлтэр ...угэдэггүй һэн. Һүүлэй ...манай эндэ хонид искус... ...аргаар үрэжүүлэгдэдэг бо... ...тигэжэ хонидоймнай һубайр... ...үсөөрүүлэгдээ. Нарин ба ...нооһотой хонидоймнай ...тоой түргэнөөр олошоржо

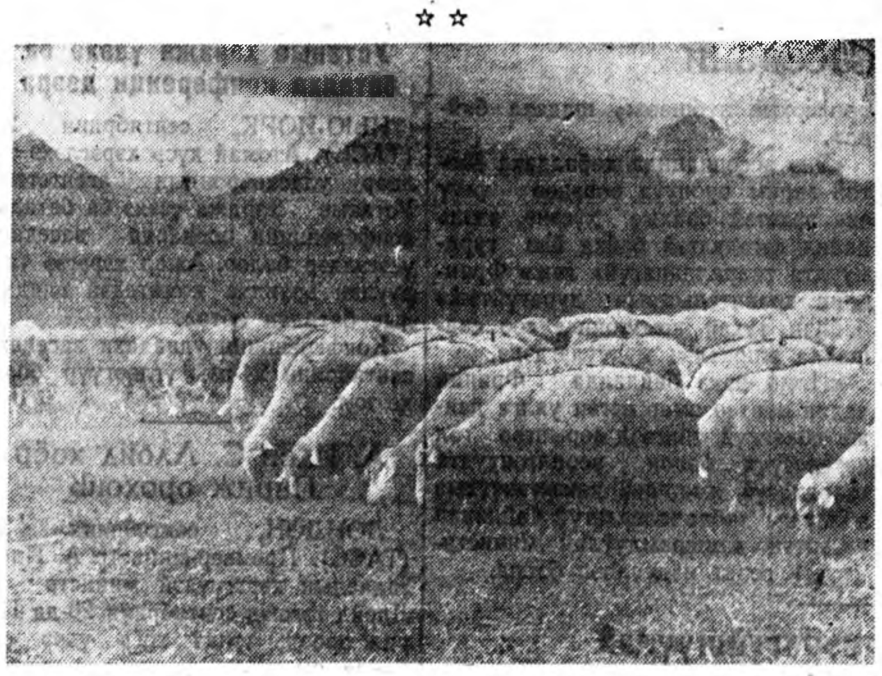
...манай колхозой хонин һү... ...мянгаад толгой нарин ба ...нооһотой хонид тоологдо... ...жэлнүүдтэ бидэнэр эрхим ...хусануудые хэрэглэн, бүхы ...нарин ба нарибтар нооһо... ...хоор хараалнабди. Энэ ...амжалтатайгаар бэелүүл... ...боломжо манайда хүсэд ...үүлтэр һайнтай хуса... ...аа эгээ эрхимүүдыень — ...ба нэгэдэхи классай 12—14 ...нооһо үгэдэг хусануу... ...хэрэглэнэбди.

...жэлнүүдтэ манай колхоз... ...үбэлэй һарануудта хурь... ...гадат болоо. Үбэл гараһан ...үхэл гарзагүйгөөр, һайнаар ... Ерэхэ жэлдэ хонидоо ян... ...варалъ һарануудта хурьга... ...тулада август, сентябрь... ...искусственна аргаар ороон... ...оруулбабди. Сентябрь һа... ...гээр хонидые үрэжүүлхэ ...бури дүүргэгдээ. Искусствен... ...жүүлгын хоёр пункт эмхид-хэһэн байнабди. Искусственна үрэжүүлгын технигүүд Янжима Дамбаева, Бальжид Ганжурова гэгшэд оролдосотойгоор ажаллаа. Хонид хоёр дахин, үглөөниинь ба үдэшэндөө үрэжүүлэгдэнэ. Заримдаа мүн хоёр-гурбан хусын үрэ ниилүүлжэ, нэгэ хониие гурба дахин үрэжүүлдэг байнабди. Манай Кяхтын аймагай эрхим техник нүхэр Сахаровай жэшээгээр иигэжэ хэдэн хусын үрые ниилүүлэн, хонидые хэдэ дахин үрэжүүлхэдэ һубайрдаггүй, бэе һайнтай хурьгад гарадаг байна. Искусственна аргаар үрэжүүлхэ заабаритай хонишодоо болон илангаяа ахалагша хонишодоо танилсуулдаг болообди. Манай колхозой түрүү хонишод технигүүд Дамбаева, Ганжурова гэгшэдтэй хамта, суг хүдэлжэ, энэ аргатай нилээд танил болоо. Ерэхэ жэлдэ бидэнэр Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой техник нүхэр Сахаровта хэдэн хонишодые эльгээжэ, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ заабаритай танилсуулха зорилготойбди. Тиигэжэ саашадаа манай хонишод энэ аргые өөһэдөө хэрэглэдэг болохо юм.

Манай колхозой фермэдэ 1680 толгой эхэ хонид тоологдоно. Эдэ хонидһоо ерэхэ үбэлдөө 1950 гаран хурьгадые абахаар хараалнабди. Хонин бүриһөө хурьга абаад, һанаагаа амарха бэшэ, заримыень эхирлүүлхэ, хэнзэлүүлхэ зорилготойбди.

П. Черницына, Кяхтын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой зоотехник.

☆ ☆

Комсомолка Цыпилма Нимаева мүнөө зундаа отарынгаа хонидые һайнаар адуулжа таргалуулаа. Тэрэнэй адуулдаг отарын хонид мүнөө Курумканай аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой хонин һүрэг соо эгээл хүшэтэй гэжэ тоологдоно. Отарын хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэжэ дүүрүүтэй байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ; Цыпилма Нимаевагай хонидоо адуулжа ябаһаниинь харуулагдана.

Ф. Моренецэй фото.

Мэлэхэйн алхамаар

Урда жэлнүүдтэ Баргажанда хонидые искусственнаар үрэжүүлгэ тон хангалтагүйгөөр ябуулагдадаг байгаа. Зарим колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ түрүү аргые тоохогүй ябадал гаргадаг, орооной кампаниие хайша хэрэгээр үнгэргэдэг һэн. Тиихэдээ хонидые август, сентябрь һарада ороондо оруулжа, эртын хурьгадые абаха гэжэ миил олон тогтоолнууд дээрэ бэшэдэг, тоё гоёор хөөрэлдэдэг байһан юм.

Иигэжэ искусственна үрэжүүлгые ёһо тэдыгээр үнгэргэдэг байһан дээрэһээ аймагай колхозууд жэлһээ жэл бүри хонидоо олоор һубайруулжа, хэдэн зуун хурьга дутуу абадаг һэн. Мүн хонидынь ехэнхидээ апрель, май һарада хурьгалжа, тэжээлэй дутамаг дээрэһээ шэнэ түлнүүдынь олooроо гарзада ородог байна. Имагтал эдэ шалтатаануудһаа боложо, аймаг дотор хони үсхэхэ түсэб дүүргэгдэдэггүй һэн.

Хони үсхэбэрилгэ дээрэ бии байгаа энэ алдуу, дутуунуудаа колхозуудай болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мүнөө жэл һайнаар ойлгоо бэзэ гэжэ һанагдаһан байгаа. Юундэб гэхэдэ, хонидоо бултыень искусственна аргаар үрэжүүлхэ, эртын хурьгадые абаха тухайда тэдэнэр олон хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан, шиидхэбэри тогтоолнуудые абаһан байна бшуу.

Мүнөө намар аймагай колхозууд хамта дээрээ 18500 хони ороондо оруулха түсэбтэй. Энээнэй 10 мянгыень август, сентябрь һарада үрэжүүлхэ гэжэ хараалагдаһан байна. Эртын хурьгадые олоор абаха арга боломжо тус аймагта бии гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиигэбэшье, Хүнтэйн МТС-эй главна зоотехник нүхэр Лауль аймаг дотор хонидой орооной кампаниие үнгэргэхэ түсэб табихадаа, аймагай эгээн томо Карл Марксын, Сталинай, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд эхэ хонидойнгоо миин 15—30 процентыень август, сентябрь һарада искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэжэ хараалһан байна. Энэ баримта хадаа тус аймагта эртын хурьгадые абаха түрүү аргын мүнөөшье болотор үшөө тоогдонгүй байһые гэршэлнэ.

Теэд мүнөө үедэ аймаг дотор орооной кампани тон хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна. Аймагай колхозууд энэ шухала кампаниие ойротожо, августын 15-наар эхилһэн байна. Юундэб гэхэдэ, августын эхеэр аймаг дотор искусственна үрэжүүлгын 15 пункт хүдэлмэрилжэ эхилхэ аад, тэдэнэй нэгэниинше бэлэн болоогүй байшоо.

Иигэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй энэ шухала ба харюусалгатай хүдэлмэридэ хайша хэрэгээр хандаһанай хойшолонгууд мүнөө элитэ болоо. Август һарада аймаг дотор 5210 толгой хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ байһан аад, тэдэнэй ойроо 1782 толгойнь ороондо ороо. Мүнөө сентябрь һарын түрүүшын 20 хоног үнгэрбэшье, энэ хүдэлмэридэ эрид хубилалта болоногүй, харин август һарын түсэб һаял дүүргэжэ байна. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Е. Устинов, партийна организациинь секретарь Н. Раднаев) бүришье ехээр гээгдэнхэй. Энэ мэтын жэшээнүүд аймагай бусад колхозуудта олон.

Эндэ партиин айкомой бюрогой заседани дээрэ хонидой орооной кампаниин ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээд, тэндэ олон дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ, тэдэниие түргэн усадхаха гэжэ колхозой болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдые, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдые уялгалһан тогтоол абтаһан байгаа. Теэд хубилалта болоногүй.

О. Раднаев, корреспондент.

Нёдондо хониднай юундэ һубайраа һэм

...«Гигант» колхоз Мухаршэ... ...аймаг соо малажал ехэтэй ...удай нэгэн юм. Колхоздо... ...ниса хонид 7 мянга гаран ...тоологдоно.

...доход ехэтэй хонин ажалые ...хүгжөөхэ арга боломжо ...колхоздо яһала бии. Бэлшээ... ...газарнуудаар бодоходо, ма... ...хоз хонидойнгоо тоо толгойе ...хин олошоруулжа шадаха ... Гэбэшье, һүүлэй жэлнүүдтэ ...ай биратай түргэнөөр оло... ...гүй. Юуб гэхэдэ, отаранууйта... ...лээд олон хонид һубайрша... ...ана. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ ...100 эхэ хонин бүриһөө 89 ...абаабди. Тиигэжэ 2200 тол... ...хонидоймнай 240-өөдынь һу... ...ю.

...най юундэ һубайрааб гэхэ... ...ай колхоздо мүнөө жэл бо... ...искусственнаар үрэжүүлхэ ар... ...рэглэгдэдэггүй байгаа. Зун, ...а хонидой бэлшээридэ яба... ...усануудые отарада ниилүүл... ...тагүй зарим хонид һубайршаһан байдаг. Юуб гэхэдэ, зарим үдэрнүүдтэ нэгэ отара соо 100 шахуу хонид ототой болоод ябахадань һүрэгтэ табигдаһан хусанууд тэдэниие бултыень хүшажа үрдидэггүй байна бшуу.

Хонидые бэлшээридэ ябахадань амяарынь хусада оруулхада һайн үүлтэрэй хурьгад үсөөнөөр гарадаг. Юрэнхыдөө энэ аргаар хусада оруулжа байхадаа хонидойнгоо үүлтэрые түргэнөөр һайжаруулжа шадахагүй байнабди.

Энэ жэлдэ бидэнэр хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлхэ гэжэ шиидэһэн байнабди. Энэ зорилгоор, хамагай түрүүндэ, искусственна үрэжүүлгын пунктые һайнаар түхеэрээ һэмди.

Энэ жэлдэ хамта 1500 хони искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбтэй байһан аад, тэрэнээ мүнөө дүүргэхэ дүтэлөөбди.

Л. Леонов, Мухаршэбэрэй аймагай «Гигант» колхозой түрүүлэгшын орлогшо.

ХҮҮГЭДЭЙ ЯСЛИДА

Улан-Удын хүүгэдэй 9-дэхи яслида Сэлэнгын уһанзамайхид, судна заһабарилгын заводой хүдэлмэришэд, городой олон эмхи зургаануудай албахаагшад эртэ үглөөгүүр үхибүүдээ асардаг.

— Агафья Ивановна, мүнөөдэр Людаяа эртэшэг гэртээ абаашахаб,— гээд эхэнь басагаяа нянида үгэхэ зуураа хэлэнэ.

Агафья Ивановна Денисова наартай зохидоор угтан абамсаараа, Людатайнь хэлсэһэн юумэ шэнгеэр, «эртэ гэртээ ошохогүйбди», — гээд шоглон харюусана. Люда басаганиинь нянингаа хэлэһэн үгые зүбшөөһэн шэнгеэр, мүндэгэрхэн толгойгоо дохилзуулаад абана. Эхэнь миһэд гээд, хүхюутэйгээр ажал тээшээ яаралтай гэшхэлнэ...

Бүри бишыхан, хоёр һаратай нялхануудһаа эхилээд, гурба наһаа гүйсэжэ, «горьтойхон» болоһон үхибүүд хүрэтэр эндэ бии юм. Тэдэнэй олонхинь һаял «хэлэндэ» орожо, «папа», «мама», «баба» гэжэ хэлэнэ. Зарим нэгэниинь бүришье орёо үгэнүүдые хэлэдэг болонхой. Тэдэниие хэлэндэ һургаха гэжэ үдэр бүри тусхай хэшээл үнгэргэгдэдэг. Энээнһээ гадна, хүүгэд һонирхолтой наадаар наададаг. Гурба наһа хүрэжэ ябаа хүүгэд байгаалиие, амитадые харуулһан зурагуудай удхые хэлэжэ һуралсадаг, пластелинаар элдэб юумэ хэдэг байна.

Яслиин гэрэй хажууда нааданай газар, сэсэрлиг бии юм. Хүүгэд тэндэ ехэнхи сагаа сэбэр агаарта үнгэргэнэ. Хэлэндэ ороһон хүүгэдтэ элдэб үльгэр түүхэ хөөрэжэ үгэдэг. Һая хүлдэ орожо ябаашад бишыхан «хада» өөдэ абирна, элһэ обоолжо, тараажа наадана.

Үглөөнэй хоол эдиһэнэйнгээ һүүлээр үхибүүд хододоо сэбэр агаарта, газаа сэсэрлиг соогоо наададаг. Һүүлээрнь үдын хоол болоно. Повар Мария Александровна Дровосекова шүлэ, тоһотой каша, жэмэстэ компот амтатайгаар минарлан бэлдээд, хүүгэдээ угтана. Тэдэнэр эдеэлхэһээ түрүүн бүлеэхэн уһаар гар, нюураа угаана. Бүри бишыхануудынь — нянинуудайнгаа туһаламжаар угаадаг байна. Тэндэнь хэдэн арбаад саб сагаахан полотенценүүд үлгөөтэй байдаг. Үхибүүн бүхэн өөрын полотенцетэй юм. Тэрээндэнь тусхай тэмдэг хэгдэнхэй. Жэшээнь, Андрюша гэжэ хүбүүнэй полотенцедэ хүхэ буха зураатай, Сережын полотенцедэ — шляпа, Викынхидэ — сэсэг гэхэ мэтэ. Столоводо садатараа эдеэлээд, амархаяа тусхай таһалгануүд худараа ороно...

Һүүлэй үедэ энэ яслида олон хүүгэд шэнээр ороо. Тэдэниие яслиин коллективтэй танилсуулха, тэрэнэй гуримда дадхааха гэжэ педагог Эльза Куприяновна Евлахова, хүмүүжүүлэгшэ Анна Петровна Кравцова, сестранууд Зинаида Васильевна Юкина, Пана Иннокентьевна Колгина, Таисия Васильевна Фролова горьтойхон оролдолго гаргана. Түрүүшын үдэр түрэлхидһөө һалажа ядаһан хүүгэд мүнөө эндэ гэртээ байһан шэнги болоо.

Иигэжэ олон хүдэлмэришэд, албахаагшад үхибүүдэйнгээ хойноһоо үлүү һанаагаа зобонгүй, ажалдаа ябаха аргатай байна.

Н. Кононов.

Шүүбэри түлэлгэ

Улан-Удын 301-дэхи Центральна нөөсэлгын касса 10 үдэрэй туршада СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ Гүрэнэй урьһаламжын (1953 оной гаргалга) шүүбэриин 6-дахи тиражаар 300 гаран мянган түхэригэй шүүбэри түлэһэн байна.

Мүн энэ урьһаламжын 4 облигацида 5000 түхэригэй шүүбэри тудаба. Нөөсэлгын касса тэрэ доронь эдэ шүүбэринүүдые түлэһэн байна.

Н. Петров.

Москва. Шатараар дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө командануудай хоорондо боложо байһан XII мүрысөөн. Илагшадай турнир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Аргентинын ба СССР-эй командануудай хоорондо боложо байһан табадахи турай матч. Наада талын хюлгэ дээрэ дэлхэйн чемпион Ботвинник (СССР) Найдорф (Аргентина) хоёр наадажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

...ушан дүрбэн туг далбана...

☆

(Москваһаа ерэһэн бэшэг)

☆ ☆

...арадай агууехэ хүбүүн ...р Сергеевич Пушкин зуу ...лэй урда тээ иигэжэ хэлээ

...хы тугууд манайда суглар-

...тугууд манайда суглархал» ...нүүд эгээл мүнөөдэр хүн ...сэдьхэлдэ тон элеэр хадууг... ...но.

...скэ Армиин Центральна Бай... ...дүтэлэн ерэхэдэ, тэрэнэй эн... ...шэмэглэһэн гушан гурбан ...тугууд намарай дуулим һэб... ...намилзан хиидэнэ. Байшан... ...анха оройдо Советскэ Сою... ...улаан туг далбана.

...а ехэ тулалдаан гээшэмнай ...дэ боложо байна даа,—гэжэ ...бгын бэстэй, хүрин хара ша... ...хүбүүн хажуудахи нүхэдтөө ...лэн байжа хэлэнэ. Энэмнай ...нааданда ерэжэ ябаһан ...эй Арадай Республикын ша... ...ай командын гэшүүн байба. ...лхэйн эгээн бэрхэ шатаршагада ороод байхада хэсүүхэн ...аа. Теэд яахаб. «Эрэ хүн эсэ... ...олодоо ухаа орохо, эрдэни ...элэхэдээ үнгэ орохо» гэжэ ...и хэлсэдэг ха юм. Ябан ...дэнэрншье нэгэнэйл тухай ...аг болохо байхабди»,—гэжэ ...ой Арадай Республикын ша... ...ай командые толгойлогшо ...Ц. Тойвго дорьботойгоор хөө-

...эйн гүрэнүүдэй дунда ша... ...болохо мүрысөөн эгээн тү... ...1927 ондо Лондон хотодо ...дэһэн байгаа. Тэрэ мүры... ...хамта дээрээ арбан зургаан ...хабаадалсаһан юм. Евро... ...уудһаа гадна, оройдоо ган... ...ргентина гүрэн Урда Аме... ...ерээ бэлэй. Тиихэ үедэ ша... ...анай ёһо журам хүсэд һай-наар тодорхойлогдоогүй гэхэ гү, али мүрысөөнэйнь болохо саг, хабаадалсаха зоной тоо, нэгэ нааданайнь үргэлжэлхэ хэмжээн хүсэд һайнаар баталагдаагүй һэн. Эгээн түрүүшын энэ тулалдаанда Венгриин команда оройлжо гараһан юм. Эгээн түрүүшынь хюлгэ дээрэ тэрэ үеын суута шатаршан Геза Мароци наадаһан байгаа. Хоёрдохи һуурида Даниин команда, гурбадахи һуурида Англиин команда гараа бэлэй.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо 1952 он хүрэтэр Советскэ Союзай түлөөлэгшэд энэ мүрысөөндэ хабаадалсаагүй һэн. 1952 ондо Финляндиин Хельсинки городто энэ мүрысөөнэй арбадахи ээлжээниинь үнгэргэгдэһэн байгаа. Хорин табан оронуудай дундаһаа Советскэ Союзай команда оройлжо гараһан юм. Аргентинын шатаршад хоёрдохи һуурида, Югославиин команда гурбадахи һуурида гараа бэлэй. Манай ороной командада гроссмейстернүүд Керес, Смыслов, Бронштейн, Геллер, Болеславский, Котов гэгшэд оролсоо һэн. Хоёр жэл болоһоной һүүлээр Амстердамда манай ороной түлөөлэгшэд энэ хүндэтэ нэрэсэ аршалан хамтаалжа, дэлхэйн орой шатаршадай нэрэзэртые баһа дахяад абаа бэлэй...

Энэ XII мүрысөөндэ бүхы дэлхэйн элдэб олон оронуудһаа аяар гушан дүрбэн команда хабаадалсана. Тэрэ тоодо шатар нааданай анха түрүүн бии болоһон нютаг—Энэдхэг ороной түлөөлэгшэд, аяар холын Урда Америкын оронуудай — Колумбиин, Чилиин шатаршад байлсана.

Шатар наадан гээшэ хүн түрэлтэнэй оюун ухаанай гүйсые шалгаха бодото ехэ мүрысөөн болоһоор үнинэй. Дэлхэйн оронуудай энэ арбан хоёрдохи тулалдаанда хэдэн үеын шатаршад оролсоно. Дэлхэйн орой наадашан Эммануил Ласкер, суута бэрхэ шатаршан Хозе Руаль Капабланка, ород ороной эрхим түлөөлэгшэ Михаил Чигоринтой урда урдаһаа уулзажа тулалдаһан хүнүүд эндэ бии. Франциин ороной командые толгойлжо ерэһэн гроссмейстер О. Бернштейн мүнөө 74 наһатай болонхой. Табяад жэлэй урда тээ энэ наадашан М. Чигоринтой һайса байлдадаг байһан юм. Аха үеын суута түлөөлэгшэд — швейцарец Г. Ионер, Шотландиин шатаршан В. Файрхэрст, француз А. Мюффанг, англичанин Ф. Милнер-Берри, австриец И. Локвенц гэгшэд энэ тулалдаанда хүндэтэ ёһоор хабаадалсажа байна.

Зүгөөр залуу шатаршад өөһэдынгөө бодото оюун бэлигые, эдир наһанай эршэ зоригые элирхэйлэн харуулха зэргэтэйл. Уласхоорондын мастер исландец Ф. Олафссон, Даниин шатаршан Б. Ларсен, Болгариин чемпион Н. Падевский, англичанин Д. Пенроуз, эдиршүүлэй дунда дэлхэйн чемпион байһан Аргентинын гроссмейстер О. Панно, Югославиин залуу гроссмейстернүүд А. Матанович, Б. Ивков болон бусад мастернуудһаа ехэ амжалта хүлеэгдэжэ байна.

Эдэнэр өөһэдынгөө эршэ зоригые, эдэбхитэй хурса наадание яһала һайнаар харуулаа. Олохон томо шатаршад энэ мүрысөөндэ залуу шатаршадтай уулзахадаа, «нилээд хүлэржэ, мэгдэлсэжэ» гараһан байха юм.

.... Советскэ Армиин Центральна Байшан соо мүнөөдэр илангаяа олон хүн зон сугларанхай. Энээнэй шалтагааниинше яһала эли юм. Юуб гэхэдэ, тус мүрысөөндэ хабаадалсаһан шатаршад дүрбэн бүлэг боложо һалгаагдаһан байгаа, тэдээн соо диилэжэ гараһан 3—3 командань «илагшадай тулалдаанда» оролсохо болоо ха юм. Тэдээниень нэрлэбэл иимэ: Израиль, СССР, Венгри, Аргентина, Болгари, Чехословаки, Швейцари, Дани. Югослави, Румыни, Англи, ФРГ.

Эдэ арбан хоёр команда дэлхэй дээрэ эгээн бэрхэшүүлэй нэрэ солые олохын тула өөһэд хоорондоо тулалдаха зэргэтэй болоһон байгаа. Энэ тулалдааниинь мүнөө үедэ эгээл түлэг дундаа ябажа байна.

Түрүүшын уулзалгада Советскэ Союзай команда Англиин командатай дайралдаба. Зүгөөр энэ уулзалгань юрэ бусаар эхилһэн байна. Англиин командые толгойлогшо Уиткрофт советскэ командын капитан гроссмейстер Александр Котовто гоё гэгшын мүнгэн кубок барюулба. Энэ кубогынь аяар 1729 ондо уралан хэгдэһэн байха юм.

— Манай оронуудай шатаршадай хани халуун барисаанай тэмдэг болгон Англиин шатаршадай зүгһөө танай командада баринаб, — гэжэ Уиткрофт хэлэбэ.

— Тэнк ю вери мач,—гэжэ Котов харюусаба.—Советскэ шатаршадай зүгһөө таанарта үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэб.

Энэ хүндэтэ бэлэг абаһанайнгаа һүүлээр манай ороной шатаршад Англиин шатаршадтай наадаха гэжэ урда урдаһаа харалсан һууба. Дэлхэйн чемпион гроссмейстер Михаил Ботвинник Англиин шатаршан Голомбегтэй наадаха зуураа, айлшанаа хүндэлһэн шэнгеэр өөһэдынь табидаг гуримаар эхилбэ. Уданшьегүй Ботвинник голойнгоо хүбүүдээр урагшаа түрин оробо. Хэдыхэн ябадалай һүүлээр англичанин алдуу хэжэ, бодоёо алдаха болобо. Тиигэһээршье байтараа шүүгдээб гэжэ мэдэрһэн байгаа. Гроссмейстер Керес—мастер Пенроузые, Бронштейн — Вейдые, Геллер — Филлипсые үсэд шанга байлдаанай һүүлээр шүүһэн байна. Энэ ээлжээнэй бусад хюлгэнүүд дээрэ мүн лэ гайтай шанга тулалдаанууд болобо. Энэ шиидхэхы үедэ команда бүхэн аһан шадалаараа шармайжа, «дайсанаа дараха, даагаяа һүүлдэхэ» гэжэ оролдоно.

Сентябриин 13-да Советскэ Армиин Центральна Байшан соо хүн зон илангаяа олоороо сугларанхай. Юундэ тиигээб гэхэдэ, энэ үдэр түрүүшүүлэй хоорондо — СССР-эй ба Венгриин командануудай хоорондо тулалдаан болохо байба. Венгерскэ шатаршад үнинһөө хойшо энэ мүрысөөндэ айхабтар һайнаар бэлэдхэһэн юм.

Дэлхэйн чемпион Ботвинник Венгриин шатаршан Саботой наадахадаа нилээд «мэгдэлсэжэ» гараба. Нэгэн үедөө Ботвинник «гараа үргэхөөршье» байдалтай болоо бэлэй. Хойшолуулһанай һүүлээр Ботвинник арайхан тэнсэжэ һалаа. Энээнэй урда тээ, оло шүүгдэһэн хорондоо Венгриин гроссмейстер Барца советскэ эрхим шатаршан В. Смысловой урдаһаа үсэд шангаар байлдаба. Зал соо байгшад абяа шэмээгүй болоод, эдэнэй наадахые адаглан харана. Тээ һүүл багта Барцын нэгэ хүбүүниинь долоодохи шугамда хүрэбэ. Тэрэнэйнь заатагүй бэрсэ гараха болоходо гроссмейстер Смыслов шүүгдээб гэжэ мэдэрээд, нүхэрэйнгөө гарыень шангаар адхаба. Энэ нааданайнгаа һүүлээр Венгриин гроссмейстер Барца арбан хүнтэй тулалдаад, 9,5 очкотой боложо, ехэ амжалта туйлаба. Керес — Бенко, Бели — Тайманов гэгшэд тэнсэһэн байна.

Илагшадай дунда болоһон дүрбэн нааданай һүүлээр СССР-эй команда — 11 очко, Югославиин —10,5, Венгриин—10/нэгэ нааданиинь һайн байдалтайгаар хойшолуулагданхай/, Чехословакиин ба Швейцариин командануүд—8,8 очко абанхай.

Сентябриин 15-да шатарай мүрысөөнэй ээлжээтэ табадахи нааданда СССР-эй команда Аргентинын командатай уулзаба.

— Манай команда нилээн бараг гээшэ. Советскэ шатаршадыел урдаа табяа һаа табихабди,—гэжэ Аргентинын командые толгойлогшо гроссмейстер Найдорф нюуса нөөсэгүйгөөр мүрысөөнэй эхилхэ үедэ хэлэжэрхиһэн байгаа. «Эртэ донгодоһон хүхын хэлэн хүлдэхэ» гэжэ урданай бурят үгын байбашье һаа, Аргентинын шатаршан дэмы хэлэһэн байгаагүй. Советскэ шатаршадай урдаһаа тэдэнэр абьяастай шангаар тулалдаба.

Гроссмейстер Найдорф дэлхэйн чемпион Ботвинниггтай наадахадаа эгээн түрүүшээр булюу байдалтай болоо һэн. Теэд Ботвинник шадабаритай бэрхээр наадажа, байдалаа тэгшэдхэбэ. Хорин нэгэдэхи ябадалдаа тэдэнэр тэнсээ. Смыслов — Болбочан, Панно—Керес гэгшэд нилээдгүй шэрүүн байлдаанай һүүлээр мүн лэ тэнсэбэ. Гроссмейстер Бронштейн Пильниктэй наадаха зуураа, эгээн түрүүшээр булюу байдалтай боложо нэгэ хүбүүень үлүү эдибэ. Тэдэнэй наадан хойшолуулагданхай.

... Мүрысөөнэй һүүл тээшээ ошохо бүри шатарай тулалдаанууд улам бүри хурса, улам бүри нэтэрүү шанга боложо байна.

Олон ороной түлөөлэгшэд Советскэ Армиин Центральна Байшангай сценэ дээрэ сугларжа наадахадаа уласхоорондын хани барисаанай хэрэгтэ, эб найрамдалай нангин тэмсэлдэ айхабтар ехэ оруулалта хэжэ байһанаа хүсэд һайнаар мэдэрнэ. Шатар наадан гээшэ оюун бэлигэй, ухаан сэдьхэлэй, бэеын тамирай бодото шалгалта мүн гэжэ хэлсэдэг. Энэ шалгалтада хабаадалсажа, өөһэд өөһэдынгөө шадал хүсые мэдэхэдээ бэе бэетэеэ танилсажа, бодото һайн хани нүхэд болоходоо дэлхэйн шатаршад арадуудай эбтэй амгалан байдалда ехэ хэрэг бүтээнэл.

Алтан кубок абахын тула амжалта туйлахыень эрхим шатаршадта хүсэе!

Ч. НАМЖИЛОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Индонезиин Республикын Президент Сукарно Прагада ерэбэ

ПРАГА, сентябриин 22. (ТАСС). Индонезиин республикын Президент Сукарно, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд мүнөөдэр Прагада ерээ. Чехословацка республикын президент А. Запотоцкий, правительствын гэшүүн В. Широкий түрүүтэйгээр, Чехословакиин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй политбюрогой гэшүүд А. Новотный түрүүтэйгээр, Национальна суглаанай түрүүлэгшэ З. Фирлингер, министрнүүд, национальна фронтын организацинуудай түлөөлэгшэнэр, олониитын ба культурын ажал-ябуулагшад, дипломатическа корпусой гэшүүд, ажалшадай олон тоото түлөөлэгшэд индонезийскэ ба чехословацка гүрэнэй тугуудаар тоёон шэмэглэгдэһэн Рузинско аэродром дээрэ айлшадые угтаа. СССР-эй хэрэгүүдээр Чехословакида байдаг саг зуурын этигэмжэтэ А. В. Будаков угтагшадай дунда байлсаа.

Аэродромһоо Пражско Кремль хүрэтэр айлшадай ерэхэ замда тэдэниие Прагын олон хүн зон угтажа байгаа.

Египедые арабска оронууд нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ

БЕЙРУТ, сентябриин 22. (ТАСС). Арабска оронуудай лигиин политическэ комитедэй сесси һаяхан болоо һэн. Энэ сесси тухай ливанска правительствын заседани дээрэ үсэгэлдэр элидхэл хэхэдээ гадаадын хэрэгүүдэй министр Селим Лахуд иигэжэ тэмдэглээ. Суэцкэ канал тухай асуудалаар Египедые дэмжэжэ байһанаа лигиин политическэ комитет нэгэн һаналтайгаар мэдүүлээ. Кипртэ французска сэрэгүүдэй олоор асаргадажа байһанһаа уламжалан ООН-эй Аюулгүйн Соведтэ Ливанай ба Сириин элшэнэр буруушаалгые политическэ комитет һайшаагаа гэжэ Селим Лахуд мүн лэ мэдүүлһэн байна.

Суэцкэ асуудалаар хэдэхэн оронуудай нэгэн талын Лондонско зүблөөн боложо дүүрэбэ

ЛОНДОН, сентябриин 21. (ТАСС). Суэцкэ асуудалаар хэдэхэн оронуудай нэгэн талын зүблөөн Лондондо боложо мүнөө үдэшэ дүүрээ. Тэрэ зүблөөн «Суэцкэ канал хамжан хэрэглэгшэдэй нэгэдэл» гэдэгые байгуулха тухай деклараци баталан абаа. Гэбэшье, зүблөөндэ хабаадалсаһан хэдэ хэдэн оронуудай түлөөлэгшэд тэдэнэй гүрэнүүдынь «нэгэдэлдэ» хабаадалсаха гү гэһэн асуудалда эсэслэн шиидхэһэн харюу үгөөгүй, тиин декларацие өөһэдынгөө правительствонуудай үзэмжэдэ табиха болзор ерээ.

Франциин министрнүүдэй соведэй заседани

ПАРИЖ, сентябриин 22. (ТАСС). Суэц тухай асуудалаар болоһон хэдэн оронуудай лондонско зүблөөн тухай Кристиан Пинюгой элидхэл Франциин министрнүүдэй соведэй мүнөөдэрэй заседани дээрэ соносхогдоо гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ. Заседаниин һүүлээр толилогдоһон хуулита коммюнике соонь иигэжэ хэлэгдэнэ. «Каналые уласхоорондын мэдэлдэ үгэхэ гурим туйлаха гэһэн правительствын сэхэ һанамжые министрнүүдэй совет батална», тиихэдээ «тус асуудалые али али талаһаа буулта хэжэ шиидхэхэ байдалые арсана. Иимэ эрилтэтэйгээр Франци каналые хэрэглэгшэдэй ассоциацида оролсохые зүбшөөжэ шадаха байна».

«Энэ ассоциацида хабаадаха ёһотой зарим оронууд өөһэдөө үлүү ехэ эрхэтэй байхые хүсэнэ, энэнь һанал нэгэдэлтэй байха ёһо гуримуудта тааралданагүй» гэжэ Франциин правительствын дурагүйтэжэ байһан тухай коммюнике соо саашадаа элишэлэн мэдүүлэгдэнэ.

«Иимэ эрхэ байдалда Франци хадаа өөртөө ямар нэгэн уялга даажа абахагүй, тиигээд өөрынгөө гол интересүүд болон зорилгонуудта таарахагүй ямаршье хэмжээнүүдые абалгада хабаадалсахагүй байһанаа энээнтэй дашарамдуулан министрнүүдэй совет мэдүүлһэн байна.

Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар уласхоорондын агентствын Уставые хаража үзэхэ ба баталха конференци дээрэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 22. (ТАСС). Атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар уласхоорондын агентствын Уставые хаража үзэхэ ба баталха конференциин пленарна заседани үсэгэлдэр болоо. Ажал хэрэгээ таарулан эрхилхэ комитедэй элидхэлые баталан абтаа.

Конференциин удаадахи заседани сентябриин 24-нэй үглөөгүүр болохо юм.

А. Иден С. Ллойд хоёр Париж орохонь

ЛОНДОН, сентябриин 22. (ТАСС). Премьер-министр А. Иден, гадаадын хэрэгүүдэй министр С. Ллойд гэгшэд сентябриин 26-да Париж ороод, тэндэ хоёр үдэр соо байха юм гэжэ Лондондо хуулитаар соносхогдоо. Суэц тухай асуудалаар хэдэхэн оронуудай лондонско зүблөөнэй болоһонһоо хойшонхи оршон байдалые Иден Ллойд хоёр Парижда хэлсээ хэхэдээ гол түлэб хаража үзэхэ юм гэжэ Лондоной дипломатическа хүдэлмэрилэгшэд тэмдэглэнэ.

Ковентридэ хүдэлмэригүйшүүлэй демонстраци болобо

ЛОНДОН, сентябриин 22. (ТАСС). Урда тээнь автомобильна промышленностиин предприятинуудта хүдэлмэрилжэ байһан ажал, мүнөө хүдэлмэригүй болоод байһан олон хүдэлмэрилэгшэд үсэгэлдэр Ковентридэ демонстраци хээ. «Бидэнэр ажал хэхые хүсэнэбди!» гэһэн үгэнүүдтэй плакадуудые, правительствэнэй политикые буруушааһан лозунгнуудые тэдэнэй нилээд олониинь барижа ябаа. Элдэб барилгануудай хүдэлмэришэд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд энэ демонстрацидань хабаадалсаа.

Парламентын гэшүүд — Ковентри городой һунгагшадай түлөөлэгшэд — лейбористнууд, профсоюзуудай хүтэлбэрилэгшэд демонстрантнуудай колонные толгойлон ябаа.

Демонстрациин һүүлээр болоһон митинг дээрэ лейбористнууд ба коммунистнууд үгэ хэлээ. Тэдэнэр правительствын экономическа политикые буруушааха зуураа, Англиин автомобильна промышленностиие национальна мэдэлдэ оруулха тухай эрилтэ хээ.

Мальтада абаашагдаха сэрэгэй ашаануудые зөөхэһөө английска судным экипажай гэшүүд арсаба

ЛОНДОН, сентябриин 22. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Триполиһоо дамжуулһан мэдээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ, Мальтада эльгээгдэхэ сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые ашаһан английска «Эмпайр чаб» гэжэ худалдаа наймаанай судным экипажай 16 гэшүүд сэрэгэй материалнуудые зөөлгэдэ дурагүйтэжэ байһанайнгаа тэмдэг болгон Бенгалиһаа судняа орхёод ошоһон байна.

Судняа орхижо ошоһон экипажай гэшүүдэй дунда египедэйхид, йорданецууд болон грегүүд бии.

Пловдивтахи уласхоорондын ярмаг хаагдаба

СОФИ, сентябриин 22. (ТАСС). Пловдивтахи уласхоорондын ярмаг үсэгэлдэр хаагдаа. Болгариин гадна, Хитадай Арадай Республика, Польша, Чехословаки, Венгри, Германска Демократическа Республика, Югослави, Вьетнамай Демократическа Республика, тэрэшэлэн Европын, Азиин болон Америкын 20 ороной 367 энгэй фирмэ ярмагта хабаадалсаа. Гурбан долоон хоногой турша соо 600 мянга шахуу хүн, тэрэ тоодо хариин оронуудһаа ерэһэн 2 мянган айлшад ярмагта орожо хараа. Ярмагай боложо байха үедэ Болгариин гадаадын худалдаа наймаанай организацинууд 70 миллион түхэригтэ худалдаа наймаанай хэлсээ баталаа.

ВФП-гэй Генсоведэй сессиин болохын урда тээ

СОФИ, сентябриин 22. (ТАСС). Профсоюзай Бүхэдэлхэйн Федерациин гүйсэдхэхэ бюрогой заседани мүнөөдэр Софида боложо, ВФП-гэй Генеральна соведэй сессидэ бэлэдхэл хэлгэдэ хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

ВФП-гэй Генеральна соведэй 8-дахи сесси сентябриин 27-до Софида нээгдэхэ юм.

Французска ба английска правительствонууд Аюулгүйн Соведтэ хандаба

ПАРИЖ, сентябриин 23. (ТАСС). Суэц тухай асуудал зүбшэн хэлсэхын тулада Аюулгүйн Соведэй заседаниие сентябриин 26-да хэхэ гуйлтатайгаар Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэдэ Франциин ба Англиин правительствонуудай хандаһан тухай Парижда соносхогдоо гэжэ Франс Пресс агентство мэдээсэнэ.

ООН-эй Аюулгүйн Совет зарлагдаха болоо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 24. (ТАСС). Аюулгүйн Соведэй заседани сентябриин 26-да зарлагдаха болоо гэжэ ООН-эй Аюулгүйн Соведэй түрүүлэгшэ Нуньес-Портуондо соносхоо. Суэцкэ асуудалые хаража үзэхын тулада Англиин ба Франциин правительствонуудай гуйлтаар Совет зарлагдаха болоһон байна.

США-да президентскэ һунгалтын болохын урда тээ

АФТ-КПП-гэй хүтэлбэрилэгшэд Стивенсонэй кандидатурые дэмжэнэ

ВАШИНГТОН, сентябриин 22. (ТАСС). Американска ажалай федераци—үйлэдбэриин профсоюзуудай конгресс гэжэ профсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Мини Эдлай Стивенсонтэй зүблөө хэһэнэйнгээ һүүлээр хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ иигэжэ мэдүүлээ. Демократическа партиһаа президентын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн Стивенсонэй кандидатурын һунгалтын үедэ булихын тулада бүхы юумэ хэхэ байнаб. Мини хадаа демократическа партиһаа дэбжүүлэгдэһэн кандидадуудые магтаһан үгэнүүдые хирэ хирэ болоод лэ хэлэжэ байха хүсэлэнтэй байна.

СПОРТ

Читын футболистнуудтай уулза[...]

Сентябриин 23-най амаралтын үдэр БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ ПВЗ-гэй «Локомотив», Читын «Забайкалец» команданууд футболоор РСФСР-эй кубок абахын түлөө мүрысөө.

Мүрысөөниинь үсэд шанга тулалдаатайгаар үнгэрөө. Нааданай түрүүшын хахадта Читын футболистнууд 1:0 тоотой болоо. Теэд забһарлалгын удаа манай «Локомотив» командынхид үүсхэлые тартаа абаад, читынхидэй ворота шадар тулалдаан боложо үргэлжэлбэ. Уданшьегүй манай футболистнууд айлшадайнгаа ворота руу бүмбэгэ оруула[...] тэгшэлбэ. Тэнсүүшэг хүсэ[...] энэ хоёр командын хоорон[...] даа бүри шанга тулалдаа[...] Нааданай 89-дэхи минута[...] дай команда эмхитэйгээр [...] улан-удынхидэй ворота [...] шын бүмбэгэ сохижо оруу[...] даниинь 2:1 тоотойгоор Чи[...] болистнуудай илалтаар д[...]

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «З[...] ба ПВЗ-гэй «Локомотив» [...] нуудай уулзалга.

А. Игумнова[...]
А. Мантаева[...]

Футболоор БМАССР-эй кубо[...] абахын түлөө мүрысөөн

Футболоор БМАССР-эй кубок абахын түлөө мүрысөөн үргэлжэлһөөр. БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хахад финалай уулзалган болоо. Эндэ Улан-Удын — «Звезда», Городок городой — «Металлург» команданууд уулзаба.

Хоёр талын эрид шанга добтолгоор мүрысөөн захалаа. «Звезда» командынхид эмхитэй һайнаар наадажа, 18 минутын үнгэрөөд байхада нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу түрүүшын бүмбэгэ оруулаа. Теэд уданшьегүй үшөө нэгэ бүмбэгэ городогойхидой ворота руу ору[...] 2:0 тоотойгоор нааданай [...] хуби дүүрэбэ.

Нааданай хоёрдохи хуби[...] улан-удынхидэй добтолго[...] Зүгөөр улан-удынхид уда[...] үшөө 2 бүмбэгэ нүгөөд[...] ворота руу сохижо оруул[...] даяа 4:0 тоотойгоор дүүрг[...]

Тиигэжэ «Звезда» кома[...] һууриин түлөө финальна [...] да наадаха эрхэ олобо. [...] уулзалгада «Буревестник», [...] гэжэ команданууд наадаха[...]

Е. Никола[...]

СҮҮД

Хулгайшаниие бариба

А. И. Карпова Зэдын аймагай хэлхеэ холбооной конторын телефонисткаар ажаллаха зуураа, энэ конторын мүнгэн зөөри хадагалдаг түмэр ханзада түлхюур тааруулһан байна. Июлиин 23-най һүни А. И. Карпова контородо сонхоорынь орожо, ханза соо хадагалаатай байһан 21410 түхэриг мүнгэ абаһан юм. Хулгайлһан энэ мүнгэеэ [...] газаа хадагалһан байба.

Зэдын аймагай арадай [...]нэй мүнгэ хулгайлһан А. И[...]вае ажалай заһан залару[...]герьта 15 жэлээр ябуулха, [...] эрхэһээнь 2 жэлээр хаһа[...] сүүдлэбэ. Мүн тэрэнэй зөөр[...] хуряан абтаба.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Империалистнууд Египедтэ эсэргүү нюуса үгэсэлгэ дахин хэнэ

Үнгэрөөшэ неделиин турша соо американска, английска, французска дипломадууд Египедтэ эсэргүү США-гэй, Англиин, Франциин хэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгануудые далдалха ябадалда зорюулагдаһан политическэ арга мэхэ гаргажа үргэлжэлһөөр байгаа.

Суэцкэ асуудалаар Лондондо болоһон түрүүшын конференциие Египет тушаа шанга эрилтэ табиха халхабша болгон ашаглаха гэһэн США-гэй, Англиин болон Франциин һэдэлгэнь буруу һүрөө һэн. Нюуса хэлсээ доогуур нилээд ехээр хэһэнэйнгээ һүүлээр баруунай агуу ехэ гурбан гүрэнүүд сентябриин 19-дэ суэцкэ асуудалаар шэнэ конференци Лондондо дахин татаһан байна. Түрүүшын конференцидэ хабаадалсаһан оронуудһаа гадна, мүн Суэцкэ каналые «интернационализацилха» гэдэг түсэбые бага зэргэшье зүбшөөрһэн оронууд лондонско энэ конференцидэ уригдаа. США, Англи ба Франциһаа гадна, мүн Итали, Баруун Германи, Голланди, Португали, Испани, Норвеги, Дани, Швеци, Турци, Иран, Пакистан, Австрали, Шэнэ Зеланди, Япони, Эфиопи тус конференцидэ байхаар түлөөлэгдөө. Конференцидэ хабаадагшадай олонхинь НАТО, СЕАТО ба Багдадска пакт мэтын сэрэгэй бүлэглэлнүүдэй гэшүүд мүн гү, али экономическа болон политическэ талаараа США-һаа ба Англиһаа тон ехэ мэдэлтэй юм гэжэ ойлгохонь бэлэн байна.

Конференцидэ зүбшэн хэлсэхын тулада «Суэцкэ канал хамжан хэрэглэгшэдэй нэгэдэл» гэдэгые байгуулха түсэб табигданхай. Иимэ түсэбые Даллес зохёоһон байгаа. Энэ түсэбэй гол удхань иимэ юм: «Нэгэдэл хадаа хамаата гүрэнүүдэй суднануудай Суэцкэ каналаар ябуулха хэрэгые бэедээ даажа абаха юм. Суднануудые каналаар ябуулхын тулада «энэ нэгэдэл» өөһэдынгөө лоцмануудые хэрэглэхэ; каналаар суднануудай ябаһанай түлөө орохо мүнгэн зөөриие Египедэй засагаархидта бэшэ, харин «нэгэдэлдэ» түлэхэ; хэрбээ Египет энэ каналаар суднануудые ябуулхада «нэгэдэлтэй» «харилсаа холбоо тогтоохоһоо» арсаа һаа, «нэгэдэлые» байгуулһан оронуудай правительствонууд «суднаар ябаха эрхэ сүлөө эбдэбэ» гэжэ Египедые зэмэлхэ ба «ушар байдалые хараадаа абажа, тэрэниие али болохоор хашаха байна». Энэ түсэбэй бэелүүлэгдээ һаа, Суэцкэ каналай оршондо туласалдаа тухирха ехэ арга боломжо империалистнуудта олгохо байһаниинь тон эли.

Хариин лоцманууд ба техническэ хүдэлмэрилэгшэд арилжа, Суэцкэ каналаар суднануудай ябалга туримгүй муу болохо, тиигэжэ нэгэ талаһаа каналые Египедэй ээлжэ «шадахагүй» байһые, нүгөө талаһаа, тэдэнэй түсэблэн зохёожо байгаа «нэгэдэл» түргэнөөр эмхидхэхэ шухала байһые гэршэлэн харуулха бэзэ гэжэ США-гэй, Англиин болон Франциин дипломадууд ехээр найдажа байгаа. Лондонһоо ба Парижһаа ерэһэн заабариин ёһоор, сентябриин 14-дэ хариин 500 гаран албахаагшад, тэдэнэй тоодо 13 лоцманууд Суэцкэ каналда хүдэлмэрилхэеэ болёо һэн. Хүдэлмэридөө үлэһэн лоцмануудай тоо түрүүшын тоогой оройдоол гурбанай нэгэ хубинь болоод байгаа бэлэй.

Тиигэбэшье, каналай египет захиргаанайхид иимэ бэрхэшээлые дабажа, каналаар суднануудые хэмээ алдангүй ябуулна. Тиихэ зуура, Египедтэй эбтэй оронуудһаа лоцманууд ерэжэ эхилээ. Советскэ лоцмануудые тэндэ һайнаар угтаа.

Египедэй лоцмануудай, мүн Суэцкэ каналда хүдэлмэрилдэг техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй баатаршалгань баруун гүрэнүүдэй мүнөөнэй харата түсэбүүдые һаатуулһанда орходоо үлэмжэ ехэ удхашанартай байна гэжэ Азиин болон Африкын арадууд тооложо: Азиин болон Африкын оронууд баруун гүрэнүүдһээ техническэ туһаламжа абангүйгөөр байжа шадахагүй юм гээд баруунай гүрэнүүд хододоо дабтадаг. Энээн тухайда дурсаха зуураа Индиин «Хиндустан стандард» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Лоцмануудые англо-французуудай дуудажа абаашаһанай һүүлээр каналай хүдэлмэриие Египедэй амжалтатайгаар хүтэлбэрилхэдэ баруун гүрэнүүдэй ээрхэлгэ эсэслэн болихо бэзэ».

США-гэй, Англиин ба Франциин правительствонууд өөһэдынгөө түлэблэн зохёожо байгаа «нэгэдэлдэ» шадаал һаа олон оронуудые гэшүүд болгон оруулхаяа оролдожо тус конференциие зарлаһан байна. Энэ «нэгэдэлэй» лаб харата шэнжэтэй байһые хараадаа абажа, конференцидэ хабаадалсаха гэһэн уряалые хүлеэн абаһан олохон оронууд ехэхэн эрилтэ табяа. США, Англи ба Франци түсэблэн зохёожо байгаа организацияа Египедтэ эсэргүү зэбсэгтэ хамаархалга бэлдэхэ зорилгоор хэрэглэхэеэ хүсэнэгүйбди гэжэ үгэеэ үгэхэ ёһотой гэһэн эрилтэ табяа. Иимэ үзэл һаналые хараадаа абажа, Даллес конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ «нэгэдэл» «бүгэдэниитын эб найрамдалай аша туһада» байгуулагдажа байһан «хорогүй орган» юм гэжэ харуулхаяа бүхы шадалаараа оролдоо.

Дүтын Зүүн зүгтэ империалистнуудай хэжэ байгаа хорото ябуулгада татагдан оруулагдахаһаа илангаяа ехээр түбэгшөөдэг оронуудай түлөөлэгшэд Даллесай хэлэһэн эдэ үгэнүүдтэ этигээгүй. Үүдхэл гаргаһан гүрэнүүд амгалан хүсэлтэй байһан тухайгаа хэды хэлэбэшье, «нэгэдэлэй» түсэбэй бэелүүлэгдэхэ үедэ «аягүй муу туласалдаан боложо магадгүй, тиимэ туласалдаан хүсэ хэрэглэхэ ябадалда хүргэжэ болохо байна» гэжэ Пакистанай түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Иимэ ушарһаа миниин орон дотор «энэ түсэб зүбшөөгдэхэгүй» гэжэ конференцидэ мэдээсэхэ байнаб гээд Пакистанай түлөөлэгшэ хэлээ. «Нэгэдэл» байгуулһанай туһагүй байһан тухай тэрэшэлэн Даниин, Швециин, Иранай ба Испаниин түлөөлэгшэд хэлээ. Гэбэшье, эсэсэй эсэстэ конференцидэ түлөөлэгдэһэн оронуудай олонхинь «нэгэдэл» байгуулха түсэбые тэрээндэ оруулагдаһан хубилалтануудтайнь хамта дэмжээ.

«Суэцкэ канал хамжан хэрэглэгшэдэй нэгэдэл» байгуулха тухай түсэб хадаа Египедтэ эсэргүү экономическа дай эмхидхэхэ гэһэн американска үлэмжэ ехэ түсэбтэй холбоотой гэжэ Даллесай мэдүүлгэнүүдһээ харагдана. Энэ түсэбынь Египедтэй худалдаа наймаа хэхэ ябадал огто болюулха гэжэ «нэгэдэлдэ» «хабаадалсахаһаа» Египедэй арсаа һаань, «нэгэдэлдэ» ороһон оронуудай суднануудай Суэцкэ каналда эсэргүү гасалан хэхэ гэжэ хараална.

Суэцкэ каналда эсэргүү гасалан хээ һаа, Персидскэ тохойн оршонһоо нефть ба Урда Азиин, Австралиин болон Шэнэ Зеландиин оронуудһаа түүхэй эд, Баруун Европын оронуудта эдеэ хоол абаашадаг суднанууд Африкые тойрон бүри холуур ябаха баатай болоно. Энэнь нефтиин зүйлнүүдэй, түүхэй эдэй, мүн эдеэ хоолой сэнгые заатагүй үнэтэй болгохо байгаа. Энээнһээ гадна, Дүтын Зүүн зүгэй нефтиие Баруун Европодо абаашаха ябадал, тухайлбал жэлдээ 20 миллион тонноор бага болохо һэн. Нефтиие хямда болгохын тула Баруун Европын оронууд долларoop түлэгдэдэг нефть Америкэһээ ба Венесуэлэһээ худалдажа абадаг болохо һэн. Суэцкэ каналда эсэргүү гасалан хээ һаа, Англиин экономикодо тон ехэ хохидол ушаруулагдаха байгаа. Тиимэһээ «Египедые дарабал энээнтэй нэгэн хамта бидэниие дараһан удхатай болохо, тиимэһээ Египедые дараһанай ямар туһа бии гээшэб» гэжэ Англиин хархис газетэнүүдшье хүрэтэрөө асууна. Суэцкэ каналда эсэргүү гасалан хэхэ гэһэн Америкын түсэбые буруушааха ябадал бата болгохын тулада Дал[...]педтэ эсэргүү экономическа [...] холбоотой «гарза, гаргаша[...] бүтүүлхэ ябадалда зорю[...] миллион доллар мүнгэ [...] Европын оронуудта [...] гэжэ үгэеэ үгөө. Далле[...]педые дарахын» тула[...]хад миллиард долларой [...]радхаа гэжэ энээн тушаань [...] ба Америкын хэблэл убa[...] хэлэнэ. Египедтэ эсэргүү э[...]ска дайе мүнгэн зөөреэр ха[...] доогоор хэлэбэл Египедые [...] дараха түсэбые мүнгэн [...] хангаха гэһэн США-гэй пр[...]ствын дурадхалые Америк[...]риализм Азиин болон [...] арадуудай хараһаар байта[...] һэнтэргүйгөөр табяа. Бага[...]һэн оронуудай «һайн сэды[...]ни нүхэр», «хамгаалагшаны[...] хэбэр үзүүлэн США-гэй ша[...] али шэнээн худал хуурмаг б[...]дэ оронуудай арадууд ойлго[...]тай болоо. «Америка хадаа С[...]налда эсэргүү гасалан хэх[...]рим оронуудта туһалхын, [...] суднануудай ябаһанай ту[...]педэй абаха ёһотой мүнгэ[...]риие хаһахын тула иимэ ех[...] зөөри гаргашалхаар бэлэн [...] —гэжэ «Аш-Шааб» гэһэн [...] газетэ бэшэнэ.—Америкын [...] нюур шарайнь эгээл иимэ [...] Америкын правительство [...]ческа һула оронуудай [...]тэ туйлахыень хүсэнэ гэ[...]лесай хэлэһэн үгэнүүдтэ м[...]шье этигэхэгүй. Экономи[...] һаламжа үзүүлгэ тухай А[...] түсэблэл бусад арадууда[...] һайжаруулха зорилготой [...]шадаа хэншье этигэхэгүй [...]

И. КАДОМ[...]

Редактор Д. Л. ЛОБС[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47 59, пропаганды и переводов — 35-1[...] культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00874. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]